

IZ SVETA TIŠINE

Glasilno Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije

ISSN 1318-1394

Letnik XXXIII, št. 4, 5 / april, maj 2012

- **IZVAJANJE POSEBNIH SOCIALNIH PROGRAMOV V LETU 2012**
- **NAGLUŠNOST - IZGUBA SLUHA V ODRASLI DOBI**
- **POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI ZVEZE DRUŠTEV GLUHIH IN NAGLUŠNIH SLOVENIJE**
- **ŽIVLJENJSKO ZAVAROVANJE**

POŠILJANJE PISNEGA IN SLIKOVNEGA GRADIVA ZA GLASILO IST

V naše uredništvo prihajajo različne vrste datotek in fotografij za objavo. Radi bi vas vnovič spomnili na že napisana navodila, kako in v kakšni obliki je treba pripraviti in poslati datoteke. Le ob upoštevanju navodil bomo lahko zagotovili kakovost našega tiskanega medija.

BESEDILNE DATOTEKE

Besedila naj bodo napisana v računalniškem programu Word. Besedila, poslana v programu PDF ali skenirana, bomo zavrnil, z izjemo vabil, diplom, dopisov, priznanj itd.

SLIKOVNE PRILOGE

Pri fotografiranju je za objavo dobre fotografije potrebno upoštevati naslednje nastavitve na posameznih napravah: če so digitalne fotografije narejene s fotoaparatom, izberite nastavev kakovosti slike HQ (3072 x 2304) ali SHQ (3072 x 2304). Nekateri profesionalni fotoaparati imajo za nastavev kakovosti slike črko L (Large). Tovrstne fotografije so običajno v formatu jpg, kar ustreza zahtevam našega glasila. Če pošiljate skenirane predloge, resolucijo (kakovost slike) nastavite na 300 dpi, širina pa naj bo vsaj trinajst centimetrov. Tako skenirano predlogo shranite v formatu jpg. Če nimate kakovostnega optičnega čitalca, vam priporočamo, da nam v uredništvo pošljete izvorno predlogo. Fotografije, ki ste jih naložili s svetovnega spleta, naj imajo ločljivost vsaj 1200 x 900 točk, datoteka pa naj bo velika vsaj 440 KB. Fotografije ne smejo biti prilepljene v Wordov dokument! Ko boste besedilo v Wordu poslali po elektronski pošti, zraven pripnite še fotografije v formatu jpg. Če poslane fotografije in besedila ne bodo ustrezala navodilom, bomo prisiljeni članke zavrniti oziroma jih objaviti brez fotografij.

UREDNIŠTVO

OBVESTILO UREDNIŠKEGA ODBORA

Pred vami je dvojna številka glasila Iz sveta tišine, v kateri boste našli veliko zanimivega in raznovrstnega branja. Zaradi omejenih finančnih sredstev in pomanjkanja prispevkov smo se v uredništvu odločili, da aprilsko in majsko številko združimo. V tokratni številki lahko preberete, kako so v društvih praznovali osmi marec, koga so obiskali predstavniki društev in kako so predstavili svet oseb z okvaro sluha. Poročamo pa tudi o aktualnih dogodkih in športnih aktivnostih. Zahvaljujemo se vam za prispevke in upamo, da nam jih boste še naprej pridno pošiljali. Glasilo Iz sveta tišine prispeva h kulturni istovetnosti in zgodovini gluhih, naglušnih, gluhoslepih ter oseb s polževim vsadkom, zato so vsi prispevki zelo pomembni.

Če bi želeli tudi sami napisati kakšen prispevek, ste prisrčno vabljeni, da ga pošljete po elektronski pošti ali na naslov Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije **s pripisom 'za IST'**.

Če se vam zdi naše glasilo zanimivo in ga želite tudi sami prejemati, vas vabimo, da nam na naslov Zveze ali po elektronski pošti sporočite svoje ime in priimek ter naslov, da vas uvrstimo med prejemnike glasila.

Ne pozabite tudi na spletno glasilo IST, ki je dosegljivo na naši spletni strani

www.zveza-gns.si.

Še vedno velja vabilo za dejavno sodelovanje pri ustvarjanju našega skupnega glasila Iz sveta tišine. Svoje prispevke s priloženimi fotografijami nam pošljite na e-naslov

urednistvo.ist@zveza-gns.si.

UREDNIŠTVO

Pismo našega urednika

Komaj smo zakorakali v leto 2012, že je naokrog tretjina leta in pozdravil nas je mesec april. Zima se je poslovila, mrzli in deževni dnevi pa še vztrajajo.

Lani smo med bralci glasila izvedli anketo o zadovoljstvu, ki je pokazala, da ste z našim delom zadovoljni in najraje berete članke, ki opisujejo dogajanje v društvih. Žal le peščica društev redno sodeluje z uredništvom, nekatera pa nam v celem letu ne pošljejo niti enega prispevka, kot da se pri njih nič ne dogaja. Kljub temu si želimo, da bi v vsaki številki lahko objavili vsaj en članek iz vsakega društva.

Mnogi se sprašujete, zakaj glasilo v nabiralnike prihaja tako pozno. V uredništvu se trudimo pripraviti zanimive vsebine, vendar pa v zadnjem času ne dobimo dovolj člankov, ki bi jih lahko objavili. Zato vas vnovič prosimo, da nam prispevke pošiljate na elektronski naslov urednistvo.ist@zveza-gns.si, po možnosti skupaj s fotografijami, pod katere napišite, kaj predstavljajo. Na ta način bodo tudi v ostalih društvih dobili ideje, kaj lahko pripravijo za svoje člane.

Hkrati bi se rad zahvalil nekaterim strokovnim sodelavcem in ostalim piscem, ki nam redno pošiljate svoje prispevke in z njimi bogatite naše glasilo.

Adem Jahjefendić

IZDAJATELJ: Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Drenikova 24, Ljubljana, telefon: 01/500 15 00, telefaks: 01/500 15 22 **SPLETNA STRAN:** www.zveza-gns.si
GLASILO UREJA: Adem Jahjefendić, urednistvo.ist@zveza-gns.si **UREDNIŠKI ODBOR:** Zdenko Tomc, Franci Mulej, Boris Horvat, Nina Janžekovič, Aleksandra Rijavec Škerl, Nataša Kordiš
LEKTORICA: Barbara Perc **OBLIKOVANJE:** Franc Planinc **TISK:** Farba, grafične storitve d. o. o. Uredništvo si pridržuje pravico do objave, neobjave, krajšanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s poslanstvom in prostorskimi možnostmi glasila. V posameznih primerih mnenja posameznikov ne izražajo obvezno tudi mnenja ZDGNS. Nenaročenih besedil in fotografij ne vračamo. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisnim privoljenjem. Anonimnih prispevkov oziroma prispevkov, ki žalijo čast drugih, ne objavljamo. Glasilo je brezplačno in v javnem interesu, zaradi česar na podlagi 8. točke 26. člena Zakona o davku na dodano vrednost (UL RS št. 89/98) ni zavezano k plačilu DDV-ja. Izhaja v nakladi 3.700 izvodov.

Fotografija na naslovnici:
Skupščina

Foto: Gorazd Orešnik

KAZALO

1. Pismo našega urednika
2. S sekretarjeve mize
6. Izvajanje posebnih socialnih programov v letu 2012
11. Slikanica Mojca Pokrajculja v kretnji
12. Počitniške zmogljivosti Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije
14. Pet let razvoja slovenskega znakovnega jezika
15. Naglušnost - izguba sluha v odrasli dobi
16. Predavanje o pravicah in vzdrževanju slušnega aparata
18. Življenjsko zavarovanje
26. Spoznavanje drugačnosti
27. Obisk Osnovne šole Valentina Vodnika
28. Lista tolmačev
32. Priprave gluhega tenisača Marina Kegla na evropsko prvenstvo
33. Državno prvenstvo gluhih in naglušnih v odbojki
34. Priprave košarkarske reprezentance gluhih na evropsko prvenstvo v Konyi
36. Vabilo na meddruštveno tekmovanje v ribolovu
37. Vrtnarjenje
39. Paradižnik

S sekretarjeve mize

Edwin Hubbell Chaplin je zapisal, da se iz trpljenja rodijo najmočnejše duše ter da so z zvezdami povezani najtrdnjaji značaji. Marsikdaj v življenju ne vemo, zakaj se soočamo z nekaterimi izzivi, pomaga pa misel, da so del življenja in osebne rasti.

FUNDACIJA ZA FINANCIRANJE INVALIDSKIH IN HUMANITARNIH ORGANIZACIJ

Mandatno-volilna komisija Državnega zbora je obravnavala 42 kandidatur predstavnikov invalidskih in humanitarnih organizacij za svet Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij. Med njimi je izbrala dvajset kandidatov, ki jih je predlagala za potrditev v parlamentu. Sedem jih je iz vrst Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije, ostali pa so iz drugih invalidskih in humanitarnih organizacij. Državni zbor je kandidate potrdil in za prihodnje mandatno obdobje imenoval dvajset predstavnikov, med katerimi sem tudi predstavnik Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ter Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Ma-

tjaž Juhart. V kratkem pričakujemo sklic prve konstitutivne seje sveta Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij, do takrat pa naj bi bili imenovani tudi trije predstavniki ministrstev. V skladu z novim zakonom bo tako omenjeni svet štel 23 članov. Na seji bodo imenovani tudi predstavnike organov Fundacije.

NACIONALNI SVET INVALIDSKIH ORGANIZACIJ SLOVENIJE

Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije kot krovna organizacija združuje večino invalidskih organizacij ter invalide zastopa v odnosih do vlade, ministrstev in drugih državnih organov. Zato se aktivno udeležujemo številnih sestankov in sej upravnega odbora omenjene organizacije.

UNIVERZITETNI REHABILITACIJSKI INŠTITUT – DOM IRIS

V subspecialistični ambulanti za podporno tehnologijo Univerzitetnega rehabilitacijskega inštituta si obiskovalci v okviru demonstracijskega pametnega stanovanja IRIS lahko ogledajo, kako s pomočjo podporne tehnologije zagotoviti varno, neodvisno in kakovostno življenje invalidov, tudi oseb z okvaro sluha.

MEDNARODNA RAZISKAVA INTEREURO

Sodelovali smo pri mednarodni raziskavi interesnih skupin Intereuro, ki jo je skupaj z devetimi univerzami izvedla Fakulteta za družbene vede. Del raziskave se nanaša na delovanje invalidskih organizacij v Sloveniji, izsledke, ki jih bomo v kratkem prejeli, pa bodo primerjali z drugimi evropskimi državami.

RAZISKAVE O ZNAKOVNEM JEZIKU ŽE V OSNOVNI ŠOLI

Osnovnošolka Anja Drev je v raziskovalni nalogi preučila, koliko so osnovnošolci in njihovi učitelji poučeni o posebnostih komunikacije z gluho oziroma naglušno osebo. Analizo rezultatov je predstavila šolskemu kolektivu, pri tem pa so

Tehnični pripomočki v pametnem stanovanju Iris

sodelovali tudi predstavniki Društva gluhih in naglušnih iz Velenja. Anji iskreno čestitamo, saj je že v osnovni šoli zaznala pomembnost omenjene problematike, zlasti potrebe po razvoju znakovnega jezika.

SESTANEK Z VODSTVOM RTV SLOVENIJA

Z odgovornimi na nacionalni televiziji smo se po daljšem usklajevanju uspeli dogovoriti o tolmačenju dnevnika, izboljšanju podnaslavljanja ter možnostih brezplačne predstavitve videospotov o gluhih, naglušnih, gluhoslepih in osebah s polževim vsadkom. Seznanili smo jih tudi z direktivo Evropske unije, ki javne televizije zavezuje k 100-odstotnemu podnaslavljanju ter vsaj 5-odstotnemu tolmačenju vsebin v znakovni jezik, saj želimo, da kot javna televizija upoštevajo omejeno direktivo.

SEJA UPRAVNEGA ODBORA ZVEZE

Upravni odbor Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije se je sestal na redni seji, kjer je poleg tekoče pro-

Skupščina

blematike potrdil poročila za leto 2011, usmeritve za leto 2012 ter se seznanil s skupščino Zveze za leto 2011.

Prav tako je obravnaval končne rešitve vseh sodnih postopkov, povezanih s tožbami, razpis za ohranjanje zdravja ter odpis sredstev posameznim društvom. Po društvih poteka

računalniško evidentiranje članov, nadgrajujemo pa tudi računalniški sistem za ohranjanje zdravja. Na seji je bilo čutiti izrazito željo po sodelovanju in visoko stopnjo soglasja.

SKUPŠČINA ZVEZE DRUŠTEV GLUHIH IN NAGLUŠNIH SLOVENIJE

Konec aprila smo imeli redno skupščino, kjer smo obravnavali finančno in vsebinsko poročilo Zveze in njenih organov za leto 2011 ter načrt dela za leto 2012. Na skupščini so bili soglasno sprejeti vsi predlagani sklepi in usmeritve, zaznati pa je bilo tudi visoko stopnjo pripravljenosti na sodelovanje in medsebojnega spoštovanja. V razpravi smo se dotaknili obsežne aktualne tematike in odgovorili na številna vprašanja. Delegati so čedalje bolj osveščeni in zainteresirani za izboljšanje situacije, v kateri so se znašli naši uporabniki – gluhi, naglušni, gluhoslepi in osebe s polževim vsadkom. Skupščina je praznik nas vseh, saj smo v letu 2011 skupaj izpeljali vse programe na državni in lokalni ravni.

in gre za športnika, ki je veliko dal državi Sloveniji za njen

Oddaja s tolmačko in podnapisi

OBLIKOVANJE KERAMIKE V PETIH JEZIKIH IN ŠTIRIH ZNAKOVNIH JEZIKIH

Evropska komisija je v okviru akcije z naslovom Razvoj inovacij, ki je potekala v okviru programa vseživljenjskega učenja Leonardo da Vinci, financirala usposabljanje oblikovanja keramike v petih jezikih in štirih znakovnih jezikih.

Omenjeno usposabljanje je bilo prilagojeno tudi gluhih, naglušnim, slepim in slabovidnim. Dostopno je v brezplačni in uporabniku prijazni aplikaciji informacijsko-komunikacijske tehnologije, imenovani Proteus. Več informacij o usposabljanju je na spletni strani <http://app.aeris3.si/proteus>.

SODELOVANJE Z LOKALNIMI TELEVIZIJAMI

V Sloveniji obstaja cela vrsta lokalnih televizijskih postaj. Vsem, ki imajo lastno produkcijo, pošiljamo naše prispevke, ki nastanejo v okviru Spletne TV ali Video časopisa.

Na nekaterih televizijah v pogovorne oddaje vabijo tudi predstavnike društev gluhih in naglušnih. Urednica Spletne TV in oddaje Prisluhnimo tišini Tina Grošelj je na pomurski lokalni televiziji kot gostja v oddaji Mediji za medije spregovorila o informativni dejavnosti ter produkciji Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije, njunih specifikah in poslanstvu.

JAVNA DELA

Kandidirali smo na razpisu za javna dela in pridobili dva invalidna javna delavca, ki bosta pomagala pri projektu ohranjanja zdravja in dvema društvoma na Primorskem ter v Prekmurju.

SOCIALNA ZBORNICA SLOVENIJE

Na seji upravnega odbora Socialne zbornice Slovenije smo obravnavali poročilo za leto 2011 in načrt za leto 2012. Zaskrbljeni smo, ker med Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve ter Zbornico ni prišlo do podpisa pogodbe o financiranju. V okviru delovanja Socialne zbornice Slovenije sem se kot predsednik upravnega odbora Zbornice udeležil delovnega sestanka z ministrom za delo, družino in socialne zadeve Andrejem Vizjakom, kjer smo osvetlili izzive, s katerimi se soočajo upravičenci socialnih transferjev, med katerimi so tudi invalidi.

EVROPSKO LETO AKTIVNEGA STARANJA

Sodelovali smo na otvoritvenem dogodku v okviru Evropskega leta aktivnega staranja in solidarnosti med generacijami, ki je v soorganizaciji Ministrstva za delo družino in socialne zadeve potekal v Državnem svetu. Osvetlili smo problematiko staranja invalidov in skrbi za starejše osebe z okvaro sluha. Še vedno tli zamisel o posebni ustanovi za starejše osebe z okvaro sluha kot samostojni enoti ali posebnih oddelkov v okviru zavodov.

POROČILO O AKCIJSKEM NAČRTU ZA INVALIDE

Sodelovali smo pri izdelavi končnega poročila Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije v zvezi z akcijskim načrtom za invalide za leto 2011.

Opozorili smo na velik obseg neizvajanja ukrepov in premajhen učinek na področje življenja in dela invalidov, zlasti v okviru trinajstih ciljev. Kot član delovne skupine sem posebej opozoril na problematiko, ki se nanaša na osebe z okvaro sluha. Poročilo bo sestavni del poročila, ki bo poslano Vladi.

ŠPORTNI USPEHI MLADE SMUČARKE ANJE DREV

Obetavna mlada gluha smučarka Anja Drev žanje uspehe, tako na mednarodnih kot domačih tekmovanjih. Z rosnimi 15 leti vztrajno pušča športne sledi na belih strminah. Na tekmah jo spremlja oče Drago, občasno se Anja pridruži treningom smučarke Ane Drev, s katero imata po naključju enak priimek, podpira pa jo vsa družina. Šport je Anji v veselje in samopotrditvev, saj se v klubu dobro razume s slišječimi vrstniki, kar ji pomaga pri premagovanju ovir, ki jih prinaša okvara sluha.

Anja Drev

MIS GLUHIH SLOVENIJE

Slovenija je med tremi kandidatkami izbrala novo mis gluhih Slovenije, ki nas bo zastopala na tekmovanju za mis gluhih sveta. Čestitke vsem trem tekmovalkam.

MEDNARODNA KONFERENCA GLOBALNI TRENDI V SOCIALNEM PODJETNIŠTVU

V okviru projekta Socialno podjetništvo – prihodnost za pogumne je zavod Socialni inkubator organiziral mednarodno konferenco, na kateri so osvetlili možnosti za podporno socialno podjetništvo v nevladnih organizacijah, tudi invalidskih. Sodelovali smo pri predstavitvi pozitivnih praks, zlasti informativne dejavnosti Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije.

ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

S predsednico Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije Frido Planinc sva se na lastno pobudo udeležila delovnega sestanka z zagovornikom

Mirjana Drumlič

načela enakosti na Uradu Vlade za enake možnosti. Opozorila sva ga na diskriminacijo oseb z okvaro sluha pri dostopu do javnih informacij, seznanila z direktivami Evropske unije glede podnaslavljanja in tolmačenja na javni televiziji ter s problemi tolmačenja v procesu izobraževanja in dostopnosti do spletnih vsebin javnih služb, prilagojenih osebam z okvaro sluha. Prosila sva ga tudi za podporo pri razvoju slovenskega znakovnega jezika, saj številne direktive in usmeritve Evropske unije spodbujajo delo na tem področju.

PRIPRAVE NA MEDNARODNI DAN GLUHIH V KRŠKEM

Začele so se priprave na osrednji dogodek letošnjega leta – mednarodni dan gluhih, ki ga bo organiziralo Društvo gluhih in naglušnih Posavja Krško. Člani organizacijskega odbora so se že sestali, zdaj pa čakamo na prvi osnutek programa. Ker mednarodni dan sovпада s 50-letnico delovanja posavskega društva, bo imela prireditev tudi simbolični pomen.

SKUPŠČINE DRUŠTEV

S predsednico Zveze Frido Planinc se aktivno udeležujeva skupščin društev. Kadar je istočasno sklicanih več sestankov, si delo razdeliva, večinoma pa se skupščin udeležujeva skupaj, saj le-te za društva predstavljajo pravi praznik.

Društva delajo dobro in vesela sva, ko vidiva zadovoljne uporabnike, ne glede na starost, spol ali okvaro sluha. Tako z enotnostjo, sodelovanjem in spoštovanjem nadaljujemo skupno krmarjenje po svetu gluhih, naglušnih, gluhoslepih in oseb s polževim vsadkom.

Matjaž Juhart

Društvo gluhih in naglušnih Posavja Krško

Izvajanje posebnih socialnih programov v letu 2012

Informativna dejavnost – založništvo

V okviru programa založništva izdajamo vsebinsko pomembne publikacije, ki se nanašajo na življenje in delo oseb z okvaro sluha. Ker so javni mediji zanje nedostopni, so podane informacije s specifičnega področja (izobraževanja, zaposlovanja, zakonodaje) pomembne pri ozaveščanju in krepitvi njihove identitete.

Ker podobni programi, ki bi se financirali iz javnih sredstev, ne obstajajo, se z založništvom ohranjata identiteta in kultura gluhe skupnosti.

Z razvojem, raziskavami in znanstvenimi ugotovitvami na področju gluhotе (gluhi, naglušni, gluhoslepi in osebe s polževim vsadkom), dejavnostmi, ki so življenjsko povezane z njimi (razvoj slovenskega znakovnega jezika, polžev vsadek, tehnični pripomočki, tehnologija), ter s spremembami v zakonodaji je program založništva za naše uporabnike življenjskega pomena.

V letu 2011 smo izdali predstavitevno publikacijo ob 80-letnici organiziranega delovanja gluhih na Slovenskem (daljšo in krajšo verzijo) ter slikanico Mojca Pokrajculja v znakovnem jeziku in na DVD-ju.

Upravičenci omenjenega programa so osebe z okvaro sluha – gluhi, naglušni, gluhoslepi in osebe s polževim vsadkom, ki živijo na ozemlju Republike Slovenije.

Ne glede na to, ali so včlanjeni v društva, lahko v društvih ali na Zvezi publikacije dobijo brezplačno, pošljamo pa jih tudi javnim in strokovnim institucijam, ki delujejo na področju gluhotе.

Glasiło Iz sveta tišine

Informativna dejavnost – glasiło Iz sveta tišine

Posledice okvare sluha se najbolj kažejo na področju sporazumevanja in dostopnosti do informacij. Mediji v Sloveniji so neprilagojeni potrebam gluhih in naglušnih, zato s programom lastnega informiranja premagujemo komunikacijske ovire. V vsaki številki glasiła pokrijemo najaktualnejše dogodke, ki vplivajo na življenje in delo naših uporabnikov – od zakonodaje ter strokovnih informacij iz Slovenije in tujine do programov in opisa delovanja naših organizacij. Spremljamo tudi tehnične novosti s področja razvoja pripomočkov za boljšo dostopnost in informiranost. Za čim lažjo dostopnost vsako številko glasiła objavimo tudi na naših spletnih straneh. Zaradi grobo

kršene pravice gluhih in naglušnih o nemoteni dostopnosti do informacij v njim prilagojenih oblikah s strani države je izdajanje glasiła življenjskega pomena, saj zanje predstavlja okno v svet.

Uporabniki omenjenega programa so osebe z okvaro sluha, ki so včlanjene v društva gluhih in naglušnih, njihovi sorodniki, strokovni delavci, ki delajo z uporabniki, ter druge strokovne organizacije (šolski centri, centri za socialno delo, domovi starejših občanov), ki vključujejo osebe z okvaro sluha. Glasiło je brezplačno in ga osebe z okvaro sluha s pisanjem prispevkov aktivno soustvarjajo. Izhaja v nakladi 3.700 izvodov in ima od 36 do 40 strani. V letu 2011 smo izdali deset številčk, od tega eno

dvojno. Pomembni prejemniki glasila so tudi strokovne organizacije, ki delajo z uporabniki, ter ministrstva, prejemajo pa ga tudi mednarodne organizacije, saj je njegov povzetek preveden v angleški jezik.

Uredniški odbor se sestaja mesečno ter pregleda preteklo številko glasila in prispevke za naprej. V glasilu smo med drugim obravnavali evropsko konferenco o znakovnem jeziku, najboljšega gluhega športnika na

svetu, generalno skupščino in konferenco Evropske zveze naglušnih, skupščino in seminar Evropske zveze gluhih, 18. generalno skupščino Svetovne zveze gluhih, 16. kongres Svetovne zveze gluhih v Južni Afriki, svetovno prvenstvo gluhih v košarki ter Evropsko deklaracijo o dostopnosti številke za klic v sili 112.

Veliko pozornosti smo namenili tudi dogodkom, ki so se odvijali ob praznovanju mednarodnega dneva glu-

hih, ter osrednji prireditvi, ki je bila v Ljubljani. Na ta način smo uporabnike obveščali o vsem, kar je za njih pomembno.

Celotno februarsko številko smo posvetili izvajanju javnih del v društvih, tri številke glasila pa so vsebovale prilogo – publikacijo Pravico imam slišati in razumeti, referendumski obrazec ter krajšo verzijo publikacije ob 80-letnici organiziranega delovanja gluhih na Slovenskem.

Tolmačenje – razvoj slovenskega znakovnega jezika

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije od leta 1979 sistematično deluje na področju razvoja in uveljavitve slovenskega znakovnega jezika. Rezultat tega delovanja so priročniki, slovarji na zgoščenkah in Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika. Kljub sprejetemu zakonu pa država ne zagotavlja sistemskega vira za njegov razvoj. Zveza program izvaja od samega začetka, saj predstavlja bistvo kulture in identitete gluhih oseb. Slovenski znakovni jezik je potrebno načrtno raziskovati in standardizirati, saj je to temeljnega pomena za prenos znanja v njem. Jezik, kakršen je, zadošča predvsem socialnim potrebam, saj je njegova informacijska vrednost nizka. Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika in Konvencija Organizacije združenih narodov o pravicah invalidov izrecno govori o priznanju, razvoju in standardizaciji slovenskega znakovnega jezika, vendar ga država, ki ga je sprejela kot jezik v Sloveniji, finančno ne omogoča.

Skupina gluhih za razvoj slovenskega znakovnega jezika se redno mesečno sestaja in standardizira kretnje za posamezne besede. Razvijajo se nova področja besedkretenj, ki doslej še niso bila raziskana. S tem širimo besedni zaklad gluhih ter krepimo kulturno in zgodovinsko zavedanje jezika. Poleg raziskovanja besedišča je potrebno z vidika različnih jezikoslovnih prvin

raziskovati tudi jezik sam. V sodelovanju s strokovnjaki – jezikoslovci, pisci slovarjev, sodelavci za razvoj besedišč na posameznih področjih ter s strokovnim kadrom za razvoj programske opreme, omogočamo delo na jeziku, ki je predpogoj za sporazumevanje in ohranjanje kulturne identitete gluhe skupnosti. Uporabniki programa so gluhe osebe, uporabniki slovenskega znakovnega jezika, tolmači, učitelji in strokovni delavci, ki pri svojem delu uporabljajo znakovni jezik. Poleg njih pa tudi strokovne izobraževalne institucije gluhih in naglušnih ter Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik.

Delo poteka v okviru skupine za razvoj slovenskega znakovnega jezika, ki jo sestavlja enajst članov, od tega deset gluhih in ena slišišča oseba (tolmač in strokovnjak s področja slovenskega znakovnega jezika).

Na podlagi izbranega besedišča naredijo analizo po regijah in določijo najpogosteje uporabljeno kretnjo, ki se jo standardizira. Poleg tega zapisujejo zgodovino kretenj in njihov izvor. Končni izdelek so kretnje, predstavljene s pomočjo različnih elektronskih medijev, ter priročniki. Skupina delo opravlja v lastnem studiu, kjer s tehnološko opremo

Skupina za razvoj slovenskega znakovnega jezika

sproti snema svoje aktivnosti in jih pregleduje.

Nosilci programa so gluhe osebe, delo pa poteka skupinsko in indivi-

dualno. V letu 2011 je bilo obdelanih okrog 1430 različnih pojmov s področja poklicev, barv, hrane, pohištva, oblačil, novinarstva, politike, borze, sociale, invalidov in zaposlo-

vanja. Skupina je delo zaključila s področjem orožja in činov, ki še ni dokončano. Prav tako so nedokončana področja kulture, umetnosti, estrade in politike.

Usposabljanje za aktivno življenje in delo – gluhe osebe

Okvara sluha in komunikacijska oviranost gluhe in naglušne omejujeta v številnih življenjskih situacijah, zlasti pri dostopu do informacij, kar močno vpliva na njihov položaj v družbi. Na Zvezi pripravljamo izobraževanja, ki so prilagojena potrebam naših članov. Seminarje, konference, delavnice in okrogle mize izvajamo v prilagojenih tehnikah, posredujemo jim ključne informacije in usmeritve ter spremljamo zakonodajo, ki vpliva na njihovo življenje in vključevanje v družbeno okolje.

Usposabljam tudi strokovno osebje, ki z njimi dela. V letu 2011 smo jim predstavili možnost sofinanciranja projektov iz sredstev Evropske unije, Belo knjigo vzgoje in izobraževanja, zaposlovanje gluhih in naglušnih, nacionalni program športa za obdobje od leta 2011 do 2020 ter šport invalidov. Dotaknili smo se tudi zakonodaje in informiranosti. Zaradi številnih neurejenih zakonskih aktov, ki bi gluhim in naglušnim omogočali aktivno vključevanje v družbo, je potrebno naše uporabnike informirati, osveščati in usposablјati.

Na ta način prilagojeno, s tolmačem in s kompetentnimi osebami, ki jim predstavijo določene vsebine, gluhi prejmejo informacije iz prve roke ter z aktivnim sodelovanjem zagovarjajo svoje potrebe in stališča.

Omenjeni program so uporabljali predstavniki vseh društev, vključenih v Zvezo. Poleg uporabnikov so v njem sodelovali tudi strokovni delavci Zveze in društev. K sodelovanju

smo prav tako povabili vse pristojne institucije in ministrstva, ki delujejo na področju gluhotе – šolske centre, Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik in druge.

Program smo izvajali v lastnih objektih in v seminarski obliki (okrogle mize, posveti), z uporabo vseh metod, ki se uporabljajo pri

izobraževanju gluhih, ter uporabo informacijsko-komunikacijske tehnologije. Gluhi uporabniki aktivno sodelujejo pri določitvi tem, načinu izvedbe seminarjev ter pri izboru predavateljev.

Dvodnevni seminar smo organizirali maja 2011, priprave nanj pa so potekale vse leto.

Usposabljanje za aktivno življenje in delo – gluhoslepe osebe

Za gluhoslepe je pravica do učenja bistvenega pomena, saj morajo z učenjem začeti že v otroštvu, nadaljevati pa s poklicnim usposabljanjem.

Z namenom usposabljanja ter aktivnega vključevanja v življenje in delo smo za strokovne delavce, tolmačespremljevalce in uporabnike organizirali sestanke, srečanja ter strokovni posvet.

Na temo gluhoslepote smo izdali štiri zgibanke (Sporazumevanje z gluhoslepim otrokom, Sindrom Charge – osnovna dejstva in informacije, Orientacije in mobilnost gluhoslepih otrok, Usherjev sindrom – osnovna dejstva in informacije) ter v nakladi 500 izvodov ponatisnili Vodnik za delo z gluhoslepimi.

V pripravi sta tudi dva družbeno koristna videospota na temo gluhoslepote. V večnamenskem

objektu v Fiesi pa smo maja 2011 pripravili usposabljanje na temo gluhoslepote ter pri strokovnih in vsebinskih vprašanjih sodelovali z Zvezo slepih in slabovidnih. Gluhoslepi se zaradi načina komunikacije združujejo v društvih gluhih in naglušnih.

Osnova njihovega sporazumevanja je večinoma znakovni jezik, prilagojen gluhoslepim osebami.

Omenjeni program so uporabljale gluhoslepe osebe, ki so vključene v društva, njihovi družinski člani, spremljevalci-komunikatorji, tolmači in strokovni delavci, ki v društvih delajo z njimi.

Gluhoslepi so heterogena skupina – gluhi/slepi, gluhi/slabovidni, naglušni/slepi ter naglušni/slabovidni. Poleg gluhoslepih se v društvih ukvarjajo tudi z osebami, ki imajo ostanke vida in sluha ali kombinirane hkratne težave na obeh področjih zaznavanja.

Tehnični pripomočki za gluhe

Gluhota je težka invalidnost, njene posledice pa so najbolj vidne na področju sporazumevanja in aktivnega vključevanja v družbeno življenje. Komuniciranje je močno ovirano in otežkočeno, saj je ob sebi nemogoče imeti tolmača 24 ur na dan. Z razvojem tehnologije je osebam z okvaro sluha omogočen prijaznejši dostop do informacij. Gluhi so edina invalidska populacija, ki nima priznane pravice do tehničnih pripomočkov, saj le-ti v državnih pravilnikih ne obstajajo. Zaradi specifičnosti v komunikaciji se pojavijo dodatni stroški, ki so posledica invalidnosti, saj ne morejo v celoti zadovoljevati osnovnih potreb v okolju, v katerem živijo. Tehnični pripomočki jim omilijo premagovanje komunikacijskih ovir in pripomorejo k boljši dostopnosti do življenjskega okolja. Svetovna zdravstvena organizacija je tehnične pripomočke opredelila kot sredstva, potrebna za zdravljenje in medicinsko rehabilitacijo.

Osebe z okvaro sluha zaradi specifičnega načina sporazumevanja zelo

Tehnični pripomočki

težko dostopajo do informacij. Ker razvoj sodobne tehnologije omogoča enakopravnejši dostop do njih, se gluhim osebam z namenom izboljšanja dostopnosti omogoča sofinanciranje računalniške in druge opreme, med drugim spletne kamere za sporazumevanje v znakovnem jeziku, UMTS prenosnih telefonov

in elektronskih varušek za gluhe starše. Kriterije določijo predstavniki vseh društev in organi društva, kjer jih tudi potrdijo. Omenjeni program lahko uporabljajo le gluhe osebe. Zaradi omejenega zneska pa se je v letu 2011 omogočilo nakup tehničnega pripomočka le omejenemu številu uporabnikov.

Psihosocialni program pomoči družinam z gluho ostarelo osebo oziroma ostarelim gluhim posameznikom – osebna asistenca

Družinam ostarelih gluhih oseb oziroma ostarelim gluhim, naglušnim in gluhoslepim posameznikom so bile v okviru programa osebne asistencije s strani brezposelnih gluhih in naglušnih oseb, vključenih v programe aktivne politike zaposlovanja, na voljo dostava pripravljene hrane, priprava hrane na domu, pomoč pri oblačenju, hranjenju, opravljanju osnovnih življenjskih potreb, gibanju in druženju zaredi osamljenosti.

Osebe z okvaro sluha v primeru osamljenosti poleg težav zaradi ko-

munikacijske oviranosti doživljajo še dodatno psihosocialno stisko. Uporabniki so z dosedanjim vključevanjem v program potrdili, da ga potrebujejo, ker se ne morejo enakovredno in na njim prilagojeni način vključevati v javno mrežo tovrstnih storitev. Brezposelni izvajalci z vključenostjo v program prispevajo k reševanju problematike uporabnikov, povezane s starostjo, in so obenem delovno in socialno integrirani. Rešujejo svoj problem brezposelnosti, zagotavljajo si pogoje za preživetje, z nudenjem pomoči osebam z enako ali podobno oviro pa so tudi sami deležni psihosocialne rehabilitacije.

Kriteriji za uporabo omenjenega programa so starost, gluhota, naglušnost, gluhoslepota in potreba po pomoči oziroma osebni asistenci. V program je bilo v letu 2011 vključenih 97 starejših oseb. Izvajalci programa 40 ur na teden delajo individualno in pod nadzorom mentorja oziroma strokovnega delavca društva, na osnovi podpisane dogovora z uporabniki programa ter evidenčnega lista za posamezni mesec. Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije skrbi za medsebojno povezovanje in sodelovanje društev, vključenih v program, in skupaj z njimi pridobiva sredstva, potrebna

za njegovo izvajanje, ter prek njih sproti spremlja in vrednoti program.

Omenjeni program se je izvajal na domovih uporabnikov na območju društev gluhih in naglušnih Koper, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota in Krško ter Mestnega društva gluhih Ljubljana in Medobčinskega društva gluhih in naglušnih Kranj.

Dvajset izvajalcev je program izvajalo v obliki javnih del, programa aktivne politike zaposlovanja 'Priložnost zame' in 'Asistent bom', zaposlitve za določen čas, podjemne pogodbe in zaposlitvene rehabilitacije. V program se je vključilo tudi 19 prostovoljcev.

Osebna asistenca

Organiziranje in izvedba programov za ohranjanje zdravja v lastnih objektih

Večina naših uporabnikov živi v zelo slabih socialnih razmerah, zato za njih izvajamo Program za ohranjanje zdravja članov ter Program za ohranjanje zdravja socialno ogroženih gluhih in naglušnih oseb in njihovih družin.

Prvega izvajamo v lastnih večnamenskih objektih v Kranjski Gori, Piranu, Fiesi in Moravskih Toplicah. Uporabnikom omogoča druženje z osebami, ki se soočajo s podobnimi

problemi, kar je posebej pomembno zaradi komunikacijske oviranosti. V domovih se z namenom kompenzacije posledic invalidnosti izvajajo tudi različne dejavnosti, kot so posveti, seminarji, usposabljanja, delavnice, likovne kolonije in priprave gluhih športnikov.

Program za ohranjanje zdravja socialno ogroženih gluhih in naglušnih oseb ter njihovih družin v naših objektih izvajamo že peto leto za-

pored. Poleg druženja z ljudmi, ki se soočajo s podobnimi problemi, socialno ogroženim osebami z okvaro sluha in njihovim družinam kljub pomanjkanju sredstev daje možnost oddiha.

Na spletnih straneh Zveze in v glasilu Iz sveta tišine vsako leto objavimo javni razpis za uporabo omenjenih objektov, ki ga posredujemo tudi društvom gluhih in naglušnih.

Na osnovi razpisa ter upoštevanje Pravilnik za uporabo objektov za ohranjanje zdravja društva opravijo izbor članov, ki so do uporabe upravičeni. Kriteriji za uporabo so odvisni od namena, npr. priprave športnikov na tekmovanje, različne delavnice (filmska, gledališka, likovna) ...

V letu 2011 je v okviru prvega programa letovalo 1495 oseb, v okviru drugega pa 56 oseb. Za počitniške zmogljivosti so skrbeli štirje oskrbniki, Zveza pa je konec leta 2011 njihov obseg povečala za dva apartmaja v Moravskih Toplicah in s tem pridobila sedem ležišč.

Aleksandra Rijavec Škerl
vodja programov

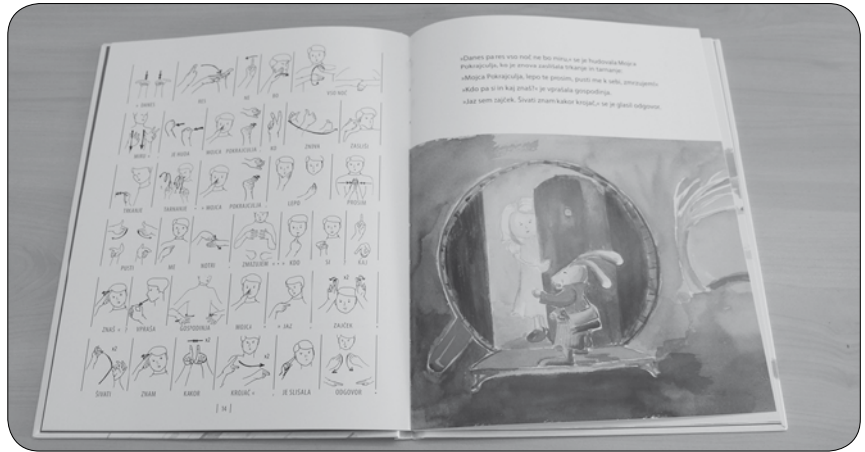
Počitniški dom v Kranjski Gori

Slikanica Mojca Pokrajculja v kretnji

V okviru projekta Prilagajanje in izdajanje knjig v slovenskem znakovnem jeziku, ki ga je sofinanciralo Ministrstvo za kulturo, smo izdali slikanico Mojca Pokrajculja v kretnji. Priloga slikanice je pravljica v video obliki.

Namenjena je vsem, ki so tako ali drugače povezani z gluhoto ali slovenskim znakovnim jezikom, in tistim, ki se z njim želijo srečati. Besedilo koroške ljudske pripovedke je za osebe z okvaro sluha priredila, ilustrirala in s kretnjami opremila certificirana tolmačka slovenskega znakovnega jezika ter sekretarka Društva gluhih in naglušnih Ljubljana Nataša Kordiš, ki je otrok gluhih staršev. Uporabila je znanje in izkušnje, ki jih je pridobila v času študija oblikovanja vizualnih komunikacij, med odraščanjem in delom z osebami z okvaro sluha. Pri pripravi knjižice in video zapisa pa so sodelovale tudi gluhe osebe.

Osnovni lik v pravljici je Mojca Pokrajculja, ki med pometanjem hiške najde krajcar in si zanj kupi piskrček. V njem ponudi zavetje veliko živalim, ki ji morajo pred vstopom zagotoviti, da znajo delati kaj koristnega. Pravljica se konča z naukom, skozi pa se prepletajo prijateljstvo, dobrot, pohlep, laž, maščevalnost in osamljenost. Priredba v slovenski znakovni jezik bralce z okvaro sluha seznanja z neznanimi in težje razumljivimi besedami, s katerimi se srečajo med branjem in jih prepoznajo, slišerči pa se seznanijo s slovenskim znakovnim jezikom. Tako pomaga pri razumevanju vsebine, bogatenju besednega zaklada, zblizanju s knjigo in postopnem učenju kretnej zainteresiranih slišerčih. Ljudske pravljice so prava zakladnica nacionalnega izročila. V njih je mnogo preprostih besed, ki opredeljujejo srž narodnega značaja. Ker gluhi težje razumejo brano besedilo, posledično pogosto niso seznanjeni z identiteto lastnega naroda. Mojca Pokrajculja pa je oblikovana tako da

Slikanica

otrokom približa knjigo in jih pripravili na izobraževanje, ki poteka skozi branje. Slikanice, ki vsebujejo zanimive in kakovostne ilustracije, so blizu bralcem vseh starosti, za razumevanje vsebine pa je dodana še kretnja. Narisana kretnja je manj dvoumna kot na fotografiji, za učenje osnovnega sporazumevanja z otrokom pa si jo starši in učitelji lahko ogledajo v slikanici. Pravljica v kretnji je nadgradnja slikanice in omogoča celostno razumevanje vsebine, bogatenje besednega zaklada, zblizanje s knjigo, za slišerče pa možnost postopnega učenja kretnje. Ker so okoliščine in način sprejemanja informacij različni glede na vir, je treba izkoristiti vse poti za njihovo posredovanje. Za branje slikanice si morajo starši vzeti čas in skupaj z otrokom prebrati zgodbo. Pri tem se ustvarja posebno vzdušje, ki ga otrok potrebuje, da v svoj svet vgradi nove pojme, ki mu pomagajo bolje razumeti okolico. Zaupanje in poseben odnos, varno okolje ter čas, ki je namenjen pravljicam, bogatijo otroka in vso družino. Slikanice lahko beremo kjerkoli, za to ne potrebujemo tehnologije in nismo vezani na čas, prostor ali vir

energije. Ravno počasnost je velika prednost slikanic, saj otrok ob vnovičnem prebiranju znova in znova doživlja zaplet, napetost in razplet zgodbe, kar potrebuje za osebno zorenje. Za gluhe pa je slovenščina drugi jezik, saj se po skladnji in ostalih jezikovnih prvinah zelo razlikuje od znakovnega jezika, ki ga uporabljajo kot prvi jezik. Zato je potrebno pravljico predstaviti tudi v obliki filmskega zapisa, saj zapis kretnje na način, ki bi kretnjo opisal nedvoumno in omogočal tekoče razbiranje, ne obstaja. Video posnetek, ki ga lahko objavimo na svetovnem spletu, je tako dostopen širši javnosti. Predstavlja brezplačen in nezapleten način pridobivanja informacij, ki je blizu tako otrokom kot njihovim staršem. Po svojem pristopu se približa risankam, ki jih otroci zelo radi gledajo. Namen ljudske pravljice, ki je upodobljena tudi v slovenskem znakovnem jeziku in v obliki video zapisa, je gluhim omogočiti dostop do informacij, ki so del narodne identitete in del besednega zaklada, značilnega za narod.

Aleksandra Rijavec Škerl
koordinatorka projekta

Skupina za razvoj slovenskega znakovnega jezika

PET LET RAZVOJA SLOVENSKEGA ZNAKOVNEGA JEZIKA

Sodelavci, ki se posvečamo razvoju slovenskega znakovnega jezika, se z omenjeno dejavnostjo ukvarjamo že pet let. Začeli smo, ko je bila za gluhe uzakonjena pravica do tolmača. V želji, da bi bil jezik čim enotnejši, skupino sestavljamo predstavniki iz skoraj vse Slovenije – Ljubljane, Zasavja, Saleške, Koroške, severne in južne Primorske ter Gorenjske. Manjkajo edino člani z Dolenjske, Podravja in Prekmurja.

Ker prihajamo z različnih koncev Slovenije, med našimi kretnjami obstajajo razlike, občutno pa se po kretnjah od nas razlikujejo pripadniki mlajše generacije. Naša naloga je kretnje preučiti in jih poenotiti. Sam sem se skupini pridružil pred tremi leti, ko sem nadomestil kolega iz društva Zdenka Tomca, ki je projekt zapustil zaradi zdravstvenih težav. Na začetku se mi je delo zdelo predvsem zanimivo, danes pa se čedalje bolj zavedam, da gre za resen in zelo odgovoren projekt, ki

bo trajal več generacij. Skupino že ves čas vodi neutrudni Slavko Pavlič, ki se delu intenzivno posveča tudi doma. V petih letih se je ekipa nekajkrat zamenjala. Nekateri so bili iz zdravstvenih razlogov dlje časa odsotni, zaradi hude bolezni pa nas je za vedno zapustila sode-

lavka Marija Kuhar. A kljub oviram nadaljujemo z delom. Prvo leto in pol smo v težkih pogojih za malimi stolčki in mizicami ter le s kamero in brez računalnika delali v prostorih otroške gledališke skupine Taka Tuka. Naše delo je bilo zelo težko, nenamerno se je podvajalo in pogosto so nas na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije kritizirali, da smo za isti pojem uporabili dve različni kretnji. Bilo nam je težko in nerodno, in nujno smo potrebovali računalnik, kamor bi lahko shranili kretnje.

Leta 2010 smo se preselili v malo sejno sobo na Zvezi, dobili smo prenosni računalnik, digitalno kamero, projektor in projekcijsko platno, s pomočjo katerih pregledujemo pojme in kretnje. Sobo je s tehnološkimi pripomočki z donacijo opremilo podjetje Philips, v njej pa se v okviru posebnih socialnih programov Zveze srečujejo različne skupine. Sestajamo se dvakrat na mesec, v petih letih pa smo skupaj z nečistimi različicami oblikovali več kot 9.000 znakov kretenj. Odkar delamo v sejni sobi Zveze, nam gre delo dobro od rok, saj v petih urah oblikujemo tudi 140 znakov kretenj, rekord pa smo postavili s 146 znaki. Nekateri pojmi so trdovratni in o njih razpravljamo tudi dvajset minut, zato takrat v istem času oblikujemo le 100 znakov kretenj ali manj.

Franci Mulej

V prostorih otroške gledališke skupine Taka Tuka

POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI ZVEZE DRUŠTEV GLUHIH IN NAGLUŠNIH SLOVENIJE

POČITNIŠKI DOM V KRANJSKI GORI

Počitniški dom v Kranjski Gori

Dom se nahaja v Naselju Slavka Černeteta blizu ceste Kranjska Gora – Vršič, v mirnem predelu, kjer so stanovanjske hiše in manjši penzioni. V bližini

je trgovski center. Do avtobusne postaje je približno 400 metrov. Dom je lepo opremljen in funkcionalno urejen. Ob njem je parkirišče, na voljo pa je tudi garaža. Zanj skrbi oskrbnica, ki vas ob prihodu sprejme in uredi vse formalnosti (prevzem napotnice, predaja ključev, prijava in odjava, plačilo turistične takse). Vsakemu apartmaju v času bivanja v njem pripada ena smučarska vozovnica. V domu je osem apartmajev in ena manjša soba, ki so razporejeni v pritličju in nadstropju, ter sejna soba, čajna kuhinja, savna s kopalnico, prostor za športne dejavnosti in garaža. Vsi apartmaji so opremljeni s televizijskim sprejemnikom in svetlobnimi zvonci ter imajo urejeno centralno ogrevanje. Dom je odprt vse leto.

APARTMAJSKO NASELJE PREKMURSKA VAS V MORAVSKIH TOPLICAH

Apartma v Moravskih Toplicah

Zveza je lastnik štirih apartmajev v apartmajskem naselju Prekmurska vas, ki je v sklopu Naravnega parka Terme 3000. Apartmajsko naselje sestavljajo hišice z različnimi tipi apartmajev. Naselje je od hotelov Term 3000 oddaljeno približno 300 metrov in ima urejeno parkirišče.

Zdraviliški kompleks poleg hotelov vključuje športno-rekreacijske površine in golf igrišče. V bližini je več gostinskih in trgovskih lokalov ter pošta.

Od Murske Sobote je oddaljeno približno deset kilometrov. Avtobusne povezave so urejene. Za apartmaje skrbi oskrbnik. Uporabniki apartmaja se ob prihodu javijo na recepciji apartmajskega naselja, kjer oddajo napotnico in prevzamejo ključe. Na recepciji poskrbijo za prijavo in odjavo, plačilo turistične takse in vstopnice za kopalnice.

V vsakem apartmaju se lahko uporabljata dve vstopnici za kopalnice.

Apartmenti se nahajajo v štirih objektih, imenovanih Sončnica 8, Marjetica 18, Marjetica 45 in Trobentica 5. V vseh apartmajih so televizijski sprejemniki z vgrajeno indukcijsko zanko za naglušne in svetlobni zvonček za gluhe osebe. Ogrevajo se z električnimi radiatorji. Odprti so vse leto.

Počitniški dom v Piranu

AVTOKAMP FIESA

Avtokamp Fiesa

HOTEL FIESA

Hotel ima pritličje in tri etaže. V pritličju so recepcija, kuhinja in večnamenski prostor z jedilnico ter zimskim vrtom. V ostalih etažah so hotelske sobe s sanitarijami. Vse so opremljene z zakonsko posteljo, kopalnico, televizijskim sprejemnikom, telefonom in klimatsko napravo.

Sobe s pogledom na morje imajo balkon. Bivanje v hotelu Fiesa po subvencionirani ceni je možno od sredine junija do sredine septembra. Izven teh terminov cena bivanja ni subvencionirana. V subvencionirano ceno je vključen polpenzion. Za doplačilo je možno dobiti tudi kosilo.

POČITNIŠKI DOM V PIRANU

V Piranu ima Zveza lastni počitniški dom, ki je odprt vse leto. Nahaja se v mestnem jedru, v bližini piranskih vrat. Do morja je približno petdeset metrov, ulice so ozke, deloma asfaltirane deloma tlakovane. Parkiranje je urejeno zunaj mestnega jedra.

Dom je v ozki hiši, v pritličju so skupni prostori in sanitarije, v prvem in drugem nadstropju po en apartma, v mansardi pa dva apartmaja – eden od njiju ima spalni prostor na galeriji. Vsi apartmaji so opremljeni s klimatskimi napravami in grelniki tople vode. Zanje skrbi oskrbnica, ki goste sprejema na osnovi napotnice, uredi prijavo in odjavo ter plačilo turistične takse.

Z občino Piran je dogovorjeno, da so stroški uporabe garažne hiše za osebe z okvaro sluha polovični.

V avtokampu sta dve prikolici s štirimi ležišči, ki se ju lahko uporablja od začetka maja do konca septembra, zanju pa skrbi oskrbnica.

Ob prikolicah je predprostor (baldahin), v katerem so štedilnik, hladilnik in delovna površina. V prikolicah je televizijski sprejemnik, imajo pa tudi dodatni nadstrešek. Pred prikolico je ograjeni prostor za mizo, stole in senčnik. Ob parceli, kjer stojita prikolici, je parkirni prostor.

Za vstop v avtokamp je potrebna napotnica, potrjena s strani Zveze (vavčer), ki se jo pusti v recepciji, kjer poskrbijo za prijavo, odjavo in plačilo turistične takse.

Oskrbnica po opravljenih formalnostih uporabnikom preda ključ, ob odhodu pa skupaj z njimi pregleda stanje v prikolici. V avtokampu, ki je blizu morja, so sanitarije s toplo vodo in trgovina.

Do obale vodi asfaltirana pešpot.

Za uporabo počitniških zmogljivosti se člani društev lahko prijavite v matičnih društvih, ostali pa na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije.

Več informacije je na voljo na telefonski številki 01 500 15 05 ali e-pošti aleksandra.rijavec@zveza-gns.si.

Aleksandra Rijavec Škerl
vodja programa ohranjanja zdravja

Darja Pajk

Naglušnost – izguba sluha v odrasli dobi

Okvara sluha je pogosta telesna okvara, s katero se dnevno srečujemo, a je skorajda ne opazimo. Ni vidna in jasno prepoznavna, pa vendar vpliva na veliko število ljudi. S populacijo gluhih in naglušnih oseb smo seznanjeni in jo spremljamo. Vemo, kakšni so njihova izobrazbena struktura in športni dosežki, da jih je veliko brezposelnih, in se posledično pogosto soočajo s socialnimi stiskami ter slabšimi življenjskimi pogoji.

Po podatkih Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije je v društva včlanjenih 5.400 gluhih in naglušnih, ocenjujejo pa, da je v Sloveniji okoli 2.000 gluhih in 50.000 naglušnih. Največji delež naglušnih je medstarejšimi od 60 let, spremljamo pa ga lahko glede na število izdanih slušnih aparatov.

Gluho in naglušno populacijo se pogosto enači. V zadnjem obdobju pa se čedalje bolj zavedamo razlik med gluhi in naglušni ter dejstva, da je pomembno, v katerem življenjskem obdobju nekdo izgubi sluh. To je eden pomembnejših dejavnikov, ki vpliva na življenjska pričakovanja posameznika.

Po surdoloških kriterijih se gluha in naglušna populacija delita na tri skupine: prelingvalno gluhe, postlingvalno gluhe ter pre- in postlingvalno naglušne. Vsaka skupina ima specifične potrebe, zlasti glede govorno-socialne komunikacije in socialnega udejstvovanja.

V nadaljevanju članka se osredotočam na postlingvalno naglušne oziroma osebe, ki so oglušele v odrasli dobi in so pred izgubo sluha doobra osvojile govorno komunikacijo. Te osebe lahko kljub naglušnosti komunicirajo na visoki ravni, vendar včasih govorcev ne razumejo in se zato ne vključijo v pogovor ter za pomoč pri komunikaciji prosijo tre-

tjo osebo. To se pogosto dogaja v večjih skupinah, kjer naglušni nimajo možnosti vizualno spremljati govorca in mu brati z ustnic. Predstave, da glasnejše govorjenje naglušnemu omogoča boljše razumevanje, so zgrešene, saj ponavadi prav glasnejši zvoki povzročijo popačenje besed, zato jih naglušna oseba še težje razume. Tudi ponavljanje ne vodi k boljšemu razumevanju, zato je v primeru, ko naglušna oseba prosi za ponovitev, smiselno uporabiti drugačne besede, ki imajo enak pomen.

Če posameznik sluh izgubi v odrasli dobi, je pogosto prepuščen samemu sebi in svoji iznajdljivosti, čeprav je ravno izguba sluha ena najtežjih invalidnosti. Komunikacija ter delovanje zanj in za njegovo okolico kar naenkrat predstavljata izziv. Najprej se ga napoti k splošnemu zdravniku, nato pa k otologu in slušnemu akustiku. Namen omenjenega procesa je pridobitev slušnega aparata, napotkov za njegovo uporabo ter dodatnih pripomočkov, soočanje z izgubo sluha pa je stvar posameznika. Čeprav v okviru društev obstajajo skupine za pomoč, ki prizadetim nudijo tudi moralno oporo, le redki posamezniki stopijo v stik njimi.

Naglušna oseba se tako hkrati uči prepoznavati nove zvoke, sooča se z notranjimi nasprotji sprejemanja invalidnosti in hkrati doživlja nezaznavanje okolja, v katerem je

nedavno dobro delovala. Sram jo je nositi slušni aparat ter lahko zanika ali prikriva svojo naglušnost. Tudi dobronamerni komentarji iz okolice ponavadi pri naglušni osebi sprožijo še večji občutek nelagodja. Ker sluh izgubi v odrasli dobi, ko že ima razvito identiteto, se znajde v povsem novem položaju. Spoznanje, da je izgubila sluh ter da za komunikacijo odslej potrebuje slušni aparat in določene prilagoditve v okolju, so zanj stresne in težko sprejemljive. Ko pa se zave, kako zahtevno je postalo vsakdanje sporazumevanje z družino, sodelavci, prijatelji in širšim okoljem, komunikacija postane izziv.

Kljub sprejemanju invalidnosti in poudarjanju enakih možnosti se naglušne osebe vedno znova soočamo z dejstvom, da se večina slišočih ne zaveda, kaj naglušnost resnično pomeni. Sama sem v odrasli dobi skoraj povsem izgubila sluh. Na življenjski poti se včasih srečujem z ovirami, ki so povsem nedoumljive. Zato menim, da je nujno potrebno spregovoriti o skriti populaciji posameznikov, ki so sluh izgubili v odrasli dobi, in so prepuščeni samim sebi. Presenečena sem, da na mnogo ovir naletim prav na strokovnih področjih, kjer imajo neposredni stik z invalidno populacijo. Tistih, ki poudarjajo kakovostni in strokovni pristop, v praksi pa pogosto delujejo ravno obratno.

Odnos med uporabnikom storitve in strokovnim delavcem naj bi bil enakovreden odnos sodelavca s sodelavcem s telesno okvaro. Žal ni tako, saj posamezni delavci uporabnikom ves čas pristopajo z nerazumevanjem.

K pisanju tega članka me je spodbudilo predvsem poudarjanje integracije, socializacije ter enakopravnosti oseb z različnimi telesnimi okvarami. Neprestane razlage, kdo in kaj smo osebe z okvaro sluha ter s čim se soočamo, so le eden od razlogov, zakaj se umikamo. Da stvari ne moremo opraviti po telefonu, da lažje komuniciramo po elektronski pošti, da težko delamo v hrupnem in odprtem prostoru ter z ljudmi, ki slabo izgovarjajo glasove, da nam je neprijetno zdravstvenemu osebju razlagati, da ne želimo sredi čakalnice razpravljati o svojem zdravstvenem stanju in jih prositi, naj nas pokličejo, tako da stopijo na hodnik, ter nas je strah ozvočenih okenc, so le koščki v mozaiku dogajanja. Še bolj žalostno pa je da naj bi za pomoč pri komunikaciji uporabili tretjo osebo. Predvsem zato, ker razvoj tehnologije pogosto povzroči togost slišočih pri uporabi pisne komunikacije.

Naglušni se izogibamo dogajanju v družbi in smo zaradi občutka odvisnosti v skupinskih oblikah delovanja, kot so izobraževanje, kulturne prireditve, predavanja, druženje v skupinah in medijska soočenja, še bolj izolirani. Tolmačenje v znakovni jezik nam ne pomaga, saj ga večina naglušnih ne obvlada ali ga ne poznamo dovolj, da bi lahko sledili razlagi. Čeprav so tehnični pripomočki ena od rešitev v omenjenih situacijah, pa pri hujših izgubah sluha pogosto povzročajo popačenje zvokov iz okolice in so cenovno težko dostopni. Kljub ustrezni stopnji izobrazbe in znanju naglušne osebe nimamo enakih možnosti na delovnem mestu, saj pogosto ne zmoremo slediti hitremu dogajanju ali za razumevanje povedanega potrebujemo več časa. Tudi zaposlitev ali delovno okolje zelo težko zamenjamo, saj se s težavo kosamo s slišočimi sodelavci.

Večina naglušnih odraslih se zato izolira v ožjem okolju in oblikuje krog oseb, s katerimi komunicira. O svoji oviranosti in težavah, s katerimi se srečujejo, ne govorijo, in s tem dopuščajo napačne predstave o izgubi sluha. Moj prispevek se opira na osebne izkušnje in izkušnje posa-

meznikov s podobno okvaro sluha. Z njim bi pri slišočih rada spodbudila zavedanje, da v družbi živimo tudi osebe z nevidno invalidnostjo, ki je ena najtežjih.

Darja Pajk
delovna terapevtka

Predavanje o pravicah in vzdrževanju slušnega aparata

Društvo gluhih in naglušnih Celje je konec marca v prostorih Trubarjevega doma upokojencev v Loki pri Zidanem Mostu organiziralo predavanje in predstavitev tehničnih pripomočkov. Zbrane je nagovorila sekretarka Sibila Čater ter predstavila celjsko društvo, ki deluje že več kot 60 let, in njegove posebne socialne programe. Slušatelje je pozvala, naj se v društvo včlanijo, ter jim ponudila pomoč pri izpolnjevanju pristopne izjave.

Dom upokojencev Loka pri Zidanem mostu

Sledilo je informativno predavanje o pravicah iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, postopkih pridobivanja slušnega aparata ter dostopu do slušne rehabilitacije. Na njem sem slušatelje opozoril na pravilno ravnanje z aparatom, redno čiščenje in sušenje ter predstavil nekaj tehničnih pripomočkov, namenjenih lažjemu poslušanju in komuniciranju.

Predstavljeni tehnični pripomočki osebam z okvaro sluha in uporabnikom polževega vsadka pomagajo razumeti in razločevati glasovni govor, locirati izvor zvoka, orientirati se v prostoru, zaznati nevarnosti v okolju (požar, promet) ter jim omogočajo dostop do izobraževanja in informiranja. V nadaljevanju sem jim svetoval pri izboru in uporabi slušnih aparatov v povezavi s tehničnimi pripomočki, s katerimi je premagovanje komunikacijskih ovir bolj učinkovito. Seznanil sem jih tudi s postopki pridobitve slušnega aparata in jih opozoril, na kaj morajo biti pozorni, ko dobijo novega.

Posebej sem poudaril pomen rednega čiščenja in vzdrževanja aparata, predvsem vsakoletno čiščenje in vzdrževanje pri dobavitelju. Če slušnega aparata enkrat letno ne prinesete ali pošljete prodajalcu, se ima to za nevestno ravnanje. S tem izgubite pravico do garancije in morebitnega brezplačnega popravila v šestih letih dobe trajanja aparata. Ob tej priložnosti bi društva rad pozval, naj nam sporočijo datume, ko omenjeno predavanje lahko pripravimo pri njih ali v kateri občinskih ustanov. Bralce pa pozivam, naj v društvih povprašajo, kdaj bo organizirano v njihovi bližini.

Predstavitel tehničnih pripomočkov

Sibila Čater

Adem Jahjefendić Udeleženci predavanja

ŽIVLJENJSKO ZAVAROVANJE

Življenjsko zavarovanje je zavarovanje, ki ga zavarovalec sklene neposredno z zavarovalnico ali s posredovanjem pooblaščenega osebe zavarovalnice.

Osebi, ki namerava skleniti pogodbo, je na voljo več vrst življenjskih zavarovanj:

- osnovno življenjsko zavarovanje (za primer smrti ali primer doživetja),
- mešano življenjsko zavarovanje, s katerim se oseba zavaruje za primer doživetja in za primer smrti,
- naložbeno življenjsko zavarovanje, ki združuje varčevanje, vezano na sklade, in življenjsko zavarovanje za primer smrti,
- rizično življenjsko zavarovanje, ki se sklepa z namenom, da se v primeru smrti zavarovane osebe med dogovorjenim trajanjem zavarovanja upravičencu izplača zavarovalna vsota za primer smrti, ter
- življenjsko zavarovanje kritičnih bolezni, ki se sklepa z namenom, da v primeru smrti zavarovane osebe zavarovalnica izplača preostali del kredita.

Oseba, ki sklepa pogodbo o življenjskem zavarovanju, se lahko tudi dodatno zavaruje. Dodatno zavarovanje je zavarovanje za dodatni zavarovalni primer, sklenjeno skupaj z osnovnim življenjskim zavarovanjem za istega zavarovanca, in sicer dodatno nezgodno zavarovanje ter dodatno zavarovanje kritičnih bolezni.

Z dodatnim nezgodnim zavarovanjem oseb se je možno zavarovati za nezgodno smrt, popolno ali del-

no trajno invalidnost, nadomestilo za bolnišnični dan v primeru nastanitve in zdravljenja v bolnišnici ter za dnevno odškodnino, če je bila zavarovana oseba zaradi nezgode nesposobna za delo.

Z dodatnim zavarovanjem kritičnih bolezni pa se je možno zavarovati za primer prvega pojavnosti bolezni (srčni infarkt, rak, možganska kap, ledvična odpoved, presaditev organov, paraliza, multipla skleroza, Alzheimerjeva bolezen ...).

Za razumevanje obrazcev, ki so sestavni del pogodbe, zlasti splošnih pogojev, je pomembno razumeti naslednje izraze:

- ponudnik je oseba, ki želi skleniti zavarovanje, in v ta namen zavarovalnici predloži pisno ponudbo,
- zavarovalec je pogodbeni stranka, ki z zavarovalnico sklene zavarovalno pogodbo (zavarovalec je lahko tudi zavarovanec, če zavarovalno pogodbo sklene za sebe),
- zavarovanec je oseba, na življenje katere se nanaša zavarovalni primer, in je navedena v polici,
- upravičenec je oseba, ki je ob nastanku zavarovalnega primera v skladu z zavarovalno pogodbo upravičena do izplačila zavarovalnine,
- zavarovalna vsota pa je pogodbeni obveznost zavarovalnice, ki se izplača v enkratnem ali večkratnih zneskih.

OSNOVNO ŽIVLJENJSKO ZAVAROVANJE

Z zavarovalno pogodbo se zavarovanec obvezuje, da bo zavarovalnici plačal določena denarna sredstva – premije, zavarovalnica pa se obvezuje, da bo ob nastopu zavarovalnega primera izpolnila pogodbene obveznosti, določene z zavarovalno pogodbo.

OBRAZCI ZAVAROVALNE POGODBE

Pogodbo o življenjskem zavarovanju sestavljajo ponudba z dopolnili in izjavami, zdravniško spričevalo, polica, splošni pogoji, dopolnilni pogoji za dodatno zavarovanje, morebitne posebne pisne izjave zavarovalca, zavarovane osebe in zavarovalnice ter druge priloge in dodatki k polici. Vse izjave, ki jih zavarovalnica ali zavarovalec predložita drug drugemu, veljajo od trenutka, ko jih prejme tisti, ki so mu namenjene, in morajo biti v pisni obliki.

ZDRAVNIŠKI PREGLED

Zavarovalec pred sklenitvijo pogodbe izpolni obrazec, kjer odgovori na vprašanja, ki se nanašajo na zdravstveno stanje zavarovane osebe. Zavarovalnica na podlagi ocene zdravstvenega stanja zavarovanca, ki izhaja iz odgovorov v vprašalniku, lahko pogodbo sklene, njeno sklenitev zavrne ali zavarovano ose-

bo napoti na zdravniški pregled. Po opravljenem pregledu na osnovi zdravniških izvidov oceni, ali bo pogodbo sklenila ali bo ponudbo zavrnila.

STAROST ZAVAROVANCA

Možnost sklenitve življenjskega zavarovanja je odvisna od zdravstvenega stanja in starosti osebe, ki se namerava zavarovati. Življenjsko zavarovati je namreč možno le zdrave osebe od dopolnjenega 14. do dopolnjenega 65. leta starosti, za zavarovalno dobo, da ob izteku zavarovanja niso starejše od 75 let. Pod dopolnilnimi in manj ugodnimi pogoji pa se lahko zavarujejo tudi osebe, ki niso povsem zdrave, in osebe, starejše od 75 let.

PONUDBA IN ZAVAROVALNA POLICA

Za sklenitev pogodbe za življenjsko zavarovanje zavarovalec na obrazcu zavarovalnice zavarovalnici predloži pisno ponudbo. Ponudba vsebuje vse bistvene sestavine pogodbe in je njen sestavni del. Zavarovalnico zavezuje osem dni od dneva, ko jo je le-ta prejela, če je potrebno opraviti zdravniški pregled, pa trideset dni. Če zavarovalnica v tem roku ponudbe ne odkloni, se šteje, da je ponudba sprejeta in da je pogodba sklenjena tistega dne, ko je ponudba prispela na zavarovalnico. Če zavarovalec in zavarovana oseba nista ista, mora ponudbo poleg zavarovalca podpisati tudi zavarovana oseba.

Zavarovalnica polico izstavi po podatkih iz ponudbe. V njej morajo biti podatki o zavarovalnici, zavarovalcu, zavarovani osebi, vključno

z njenimi rojstnimi podatki, zavarovane nevarnosti, začetek in trajanje zavarovanja, zavarovalna vsota, premija, upravičenci, tabela nižanih zavarovalnih vsot in odkupnih vrednosti, datum izstavitve police ter podpis zavarovalnice. Če se polica bistveno razlikuje od ponudbe in drugih pisnih izjav zavarovalca, lahko zavarovalec v enem mesecu po prejemu police razlikam pisno ugovarja. Če zavarovalec pisnega ugovora ne vložil, velja vsebina police.

Zavarovalec naj takoj po sklenitvi pogodbe preveri, ali se podatki na polici ujemajo s podatki iz ponudbe in njegovih ostalih pisnih izjavah. Če ugotovi, da obstaja razlika, naj pravočasno vložil ugovor zavarovalnici.

TRAJANJE ZAVAROVANJA

Če ni dogovorjeno drugače, zavarovanje začne veljati ob 00.00 uri na dan, ki je v polici naveden kot začetek zavarovanja. Ob tem času začne teči tudi jamstvo zavarovalnice, če je bila do takrat plačana celotna prva premija. Pri zavarovanjih za doživetje zavarovanje poteče ob 00.00 uri tistega dne, ki je na polici naveden kot potek zavarovanja, pri zavarovanjih za primer smrti pa ob smrti zavarovane osebe. Začetek, trajanje in potek zavarovanja so določeni v ponudbi in na polici.

Zavarovalec ima pravico, da v roku 30 dni od sklenitve zavarovanja odstopi od zavarovalne pogodbe. Odstop mora biti v pisni obliki in vložen na zavarovalnico do izteka roka. Šteje se, da je odstop pravočasno oddan, če je do izteka roka priporočeno oddan na pošti. V primeru odstopa od pogodbe je zavarovalnica upravičena do obračuna dejanskih stroškov, povezanih z odstopom, ter do povračila stroškov opravljenega zdravniškega pregleda zavarovane osebe.

Ker se zavarovalcu ob sklenitvi pogodbe vročijo vse listine, ki so sestavni del pogodbe, naj jih v tridesetdnevnem roku dobro preuči in ugotovi, ali po-

godba ustreza njegovim pričakovanjem in zmožnostim plačila zavarovalne premije za celotno obdobje trajanja zavarovanja. Če ugotovi, da o tem ni prepričan, naj dobro premisli, ali bo ostal pri sklenjeni pogodbi ali bo od nje odstopil. Če namerava odstopiti, naj o tem pred iztekom tridesetdnevnega roka s priporočeno pošto obvesti zavarovalnico.

IZKLJUČITEV NEVARNOSTI

Zavarovalna pogodba ne zajema:

- **samomora zavarovalca oziroma zavarovane osebe,**
- **umora zavarovalca oziroma zavarovane osebe,**
- **namerne povzročitve smrti ter**
- **vojnih operacij.**

Zavarovalna pogodba v primeru smrti ne zajema smrti, če je v prvem letu zavarovanja razlog zanjo samomor. Če pride do samomora v treh letih po sklenitvi pogodbe, zavarovalnica upravičencu ni dolžna izplačati zavarovalne vsote, temveč le matematično rezervacijo.

Zavarovalnica je prosta obveznosti upravičencu izplačati zavarovalno vsoto, če je ta naklepno povzročil smrt zavarovalca oziroma zavarovane osebe. Če so bile do takrat plačane vsaj tri letne premije, mora zavarovalnica zavarovalcu izplačati matematično rezervacijo pogodbe, če se je ta nanašala na njegovo življenje, pa njegovim dedičem.

Če je smrt zavarovanca posledica vojnih operacij, zavarovalnica upravičencu ni dolžna izplačati zavarovalne vsote, razen če ni drugače dogovorjeno, izplačati pa mu mora matematično rezervacijo.

ODGOVORNOST ZAVAROVALCA

Zavarovalec je ob sklenitvi zavarovalne pogodbe dolžan prijaviti vse okoliščine, ki so pomembne za ocenitev nevarnosti, so mu znane ali

mu niso mogle ostati neznane. Zavarovalnica domneva, da so vse prijavljene okoliščine resnične in da ne obstajajo okoliščine, ki bi same po sebi ali v povezavi z drugimi okoliščinami vplivale na oceno nevarnosti zavarovanega primera.

Če je zavarovalec namerno netočno prijavil ali zamolčal okoliščino, zaradi narave katere zavarovalnica ne bi sklenila pogodbe, če bi vedela za resnično stanje, lahko zavarovalnica zahteva razveljavitev pogodbe. V tem primeru zavarovalnica obdrži že plačane premije in ima pravico zahtevati plačilo premije za zavarovalno dobo, v kateri je zahtevala razveljavitev pogodbe. Pravica zavarovalnice, da zahteva razveljavitev pogodbe, preneha, če v treh mesecih od dneva, ko je izvedela za neresničnost prijave ali za zamolčane podatke, zavarovalcu ne pove, da jo namerava uporabiti.

Če je zavarovalec ob oddaji ponudbe karkoli neresnično prijavil ali opustil dolžno obvestilo, lahko zavarovalnica po svoji izbiri v enem mesecu od dneva, ko je izvedela za netočnost ali nepopolnost prijave, izjavi, da razdira pogodbo, ali predlaga zvišanje premije v sorazmerju z večjo nevarnostjo. Če zavarovalnica izjavi, da razdira pogodbo, pogodba preneha po izteku štirinajstih dni od dneva, ko je zavarovalcu sporočila, da pogodbo razdira, če pa predlaga zvišanje premije, je pogodba po zakonu razdrta, če zavarovalec predloži sprejme v štirinajstih dneh od

dneva, ko ga je prejel. Če se pogodba razdre, je zavarovalnica dolžna izplačati matematično rezervacijo. Če je zavarovalni primer nastal, preden je bila ugotovljena netočnost ali nepopolnost prijave, ali po tem, vendar pred razdrtem pogodbe oziroma pred dosegom sporazuma o zvišanju premije, se zavarovalna vsota zmanjša v sorazmerju med stopnjo plačanih premij in stopnjo premij, ki bi morale biti plačane glede na resnično nevarnost (vir: Splošni pogoji Zavarovalnice Triglav).

ZAVAROVALNA VSOTA IN PREMIJA

Zavarovalno vsoto in premijo določita zavarovalec in zavarovalnica v skladu s podatki v ponudbi, z upoštevanjem izbranega premijskega cenika, starosti zavarovane osebe in zavarovalne dobe.

Zavarovalec in zavarovalnica se lahko dogovorita, da se premijo plača v enkratnem znesku ali mesečno. Pri mesečnem plačilu se pogodbeni stranki dogovorita o dinamiki plačila. Pogosto se dogovorita, da se premijo plačuje mesečno, prvega dne v mesecu, v katerem zapade v plačilo. Zavarovalnici pripada premija do konca meseca, v katerem nastopi zavarovalni primer.

Če zavarovalec zamuja s plačilom premije, se s plačilom premije najprej poravnajo neplačane premije. Za zapadle premije zavarovalnica zaračunava zamudne obresti. Prva premija mora biti plačana do sklenitve pogodbe.

POSLEDICE NEPLAČANE PREMIJE

Če zavarovalec pri življenjskem zavarovanju ob zapadlosti ne plača premije, zavarovalnica nima pravice sodno zahtevati njenega plačila, temveč lahko od zavarovalca le zahteva, naj zapadlo premijo plača. Če zavarovalec na zahtevo zavarovalnice, ki mu mora biti vročena s priporočenim pismom, v roku, ki je

določen v pismu in ne sme biti krajši od meseca dni, šteto od dneva, ko je bilo pismo vročeno, ne plača zapadle premije, ki je določena v pismu, sme zavarovalnica, če so bile do takrat plačane vsaj tri letne premije, zavarovalcu sporočiti, da zmanjšuje zavarovalno vsoto na odkupno vrednost zavarovanja. Če dotlej niso bile plačane vsaj tri letne premije, pa lahko izjavi, da odstopa od pogodbe.

Če je zavarovalni primer nastal, preden je bila pogodba razdrta ali zmanjšana zavarovalna vsota, se šteje, da je pogodba razdrta oziroma zavarovalna vsota zmanjšana, glede na to, ali so bile premije plačane vsaj za tri leta.

ODKUP ZAVAROVANJA

Zavarovalec ima pravico za doživetje zahtevati izplačilo odkupne vrednosti police, če so bile do tedaj plačane vsaj tri letne premije. Nekatere zavarovalnice zavarovalcu dovoljujejo odkup vrednosti police kadarkoli med trajanjem življenjskega zavarovanja (npr. NLB Vita).

Na polici morajo biti navedeni pogoji, v katerih sme zavarovalec zahtevati odkupno vrednost police, ter način, kako se v skladu z zavarovalnimi pogoji ta vrednost izračunava.

V skladu s splošnimi pogoji Zavarovalnice Triglav zavarovalec lahko zahteva izplačilo odkupne vrednosti police, če pogodba ni bila razveljavljena in če je od začetka zavarovanja do odkupa poteklo:

- pri zavarovanjih z dogovorjenim trajanjem zavarovanja do vključno 12 let vsaj dve leti in so premije plačane za najmanj dve leti,
- pri zavarovanjih z dogovorjenim trajanjem zavarovanja od 13 do 29 let vsaj tri leta in so premije plačane za najmanj tri leta ter
- pri zavarovanjih z dogovorjenim trajanjem zavarovanja nad 29 let vsaj štiri leta in so premije plačane za najmanj štiri leta.

Odkupna vrednost police v primeru doseganja prej navedenih minimalnih pogojev znaša 95 odstotkov matematične rezervacije, izračunane po metodi aktuarske matematike. Odkupna vrednost zavarovanja v kasnejšem obdobju je enaka višini matematične rezervacije v trenutku odkupa, zmanjšana od 5 odstotkov do 0 odstotkov, tako da je ob izteku dogovorjenega trajanja zavarovanja enaka 100 odstotkom matematične rezervacije. Upnik zavarovalca ne more uveljavljati pravice odkupa vrednosti police, razen v primeru, če mu je bila ta izročena v zastavo in če z zastavo zavarovana terjatev ob zapadlosti ni poravnana. Prav tako pravice odkupa ne more uveljavljati upravičenec, razen v primeru, ko je njegova določitev nepreklicna.

IZPLAČILA PO ZAVAROVALNI POGODBI

Oseba, ki zahteva izplačilo po pogodbi o življenjskem zavarovanju, mora o nastopu primera, predvidenega v zavarovalni pogodbi, čim prej pisno obvestiti zavarovalnico in ji predložiti:

- polico in dokazilo o zadnjem plačilu premije,
- izpisek iz knjige umrlih,
- zdravniško mnenje o vzroku smrti,
- rojstni list za zavarovano osebo, če ta ni bil oddan zavarovalnici ob sklenitvi pogodbe, ter
- dokaz o pravici zahteve do izplačila.

ZA DODATNE INFORMACIJE VAM JE NA VOLJO BREZPLAČNA PRAVNA POMOČ V CENTRU MOŽNOSTI

Če zavarovalnica na podlagi prijave o nastopu zavarovalnega primera in predloženih listin ne more ugotoviti obstoja in višine svojih obveznosti ali dvomi o resničnosti navedb v prijavi oziroma predloženih listinah, lahko od katerekoli osebe ali državnega organa zahteva dodatna dokazila ali zagotovitev možnosti preverjanja okoliščin zavarovanega primera.

Če s pogodbo ni določeno drugače, mora zavarovalnica svoje obveznosti izpolniti v štirinajstih dneh od dneva, ko je prejela popolno prijavo zavarovanega primera. Oseba, ki zahteva izplačilo, se mora identificirati z veljavnim osebnim dokumentom in sporočiti številko bančnega računa, na katerega mu bo zavarovalnica nakazala izplačilo.

V ponudbi za sklenitev življenjskega zavarovanja in v zavarovalni polici so le našteje pravice in obveznosti pogodbenih strank, splošni pogoji jih natančno opredeljujejo. Oseba, ki namerava skleniti pogodbo o ži-

Center možnosti -
tehnično
informacijska
pisarna
**Drenikova 24 -
vhod z
Aljaževe ulice
Odprto ob sredah
od 13.00 do 18.00**
telefon:
01/ 595 80 46
faks:
01/ 500 15 22

naglusni@zveza-gns.si

vljenjskem zavarovanju, naj pred sklenitvijo pogodbe pridobi splošne pogoje za različne vrste zavarovanj od več zavarovalnic, jih natančno preuči, za stvari, ki jih ne razume, pa zahteva pojasnilo zavarovalnice. Oцени naj tudi, katera vrsta zavarovanja in zavarovalnica ustrezata njegovim pričakovanjem ter zmožnostim plačevanja premije v celotni dobi trajanja zavarovanja, nato pa naj se odloči, ali bo pogodbo sklenila.

Stevan Janevski
pravni svetovalec v Centru možnosti

Vir: Obligacijski zakonik in Splošni pogoji Zavarovalnice Triglav o življenjskem zavarovanju

Pred rojstno hišo Franceta Prešerna

Obisk Gorenjske ob dnevu žena

Letošnji dan žena smo proslavili skupaj s prijatelji iz Medobčinskega društva gluhih in naglušnih za Gorenjsko Auris Kranj. Obisk smo načrtovali že za kulturni dan, a nas je prestrašilo mrzlo in vetrovno vreme. Marca pa nas je na poti na Gorenjsko ves čas spremljalo sonce.

Najprej smo se ustavili v Vrbi, kjer smo na Prešernovi domačiji izvedeli veliko o njegovem življenju in družini, nato pa smo si v Kranju ogledali rove iz druge svetovne vojne. V kranjskem društvu so nas lepo sprejeli in nas pogostili. Udeleženci so bili zelo zadovoljni. Tončki je bil všeč obisk Vrbe, kjer jim je vodička zanimivo pripovedovala o Prešernovem življenju, v Kranju pa so se družili in klepetali s kolegi iz društva.

Mojca je zjutraj komaj čakala, da odrinejo na pot. V Vrbi je izvedela veliko zanimivega, v Kranju pa so

jim v rovih pod mestom s simulacijo prikazali, kako bi bilo, če bi se zgodil zračni napad. Tudi gluhi so čutili, kako bi se treslo, ko bi letala preletavala mesto in metala bombe. V kranjskem društvu so jih lepo pričakali, vsakemu podarili spominek, jih pogostili in peljali na kosilo, kjer so se do milega naklepetali. Fiorenzu se je izlet zdel super, zlasti dobra družba, Vrba in zanimivi rovi pod Kranjem. Silvano so presenetili rovi pod Kranjem, kjer imajo v primeru vojne zaklonišče že pripravljeno. Všeč sta ji bila tudi sprejem in pogostitev pri kolegih z Gorenjske. Bogomiru sta se najbolj vtisnili v spomin Prešernova hiša in njegova družina. O največjem slovenskem pesniku je izvedel veliko novega, med drugim tudi da je imel veliko družino, ki je bila zelo izobražena.

Kati je bil izlet zelo všeč, saj je bila v prijetni družbi in občudovala slovenske gore. Prvič je bila v Vrbi, zanimivi pa so se ji zdeli tudi rovi. V gorenjskem društvu je srečala veliko sošolcev in starih prijateljev.

Prav vsi smo bili navdušeni nad Vrbo, Kranjem ter gostoljubnostjo kolegov iz društva. Preživeli smo lep dan. Izleti, v okviru katerih običajno društva gluhih in naglušnih, predstavljajo čudovito priložnost, da spoznamo domovino in se družimo s prijatelji in znanci.

Mojca Komelj
sekretarka DGN Severne Primorske

Topel sprejem

Rovi pod Kranjem

Izlet ob dnevu žena

V počastitev dneva žena in materinskega dne je bil za članice društev gluhih in naglušnih organiziran izlet v Italijo. Na avtobusu so se nam pridružili tudi trije moški, ki so zasedli proste sedeže. Vodič Andrej nam je razložil, kako bomo preživeli dan in kaj si bomo ogledali.

Sonce in beli Miramar

Odpravili smo se proti Krasu, sredozemski planoti, ki leži med Tržaškim zalivom, Vipavsko dolino in brkinskim gričevjem in kjer je trta že v davнинi sooblikovala tradicionalno obdelano pokrajino. Prečkali smo mejo in vstopili v Italijo, ki na severu meji s Francijo, Švico, Avstrijo in Slovenijo, na njenem ozemlju pa se nahajata tudi neodvisni državi San Marino in Vatikan. Na severu dežele je prostrano Padsko nižavje z reko Pad, ki je s 625 kilometri najdaljša italijanska reka. Italija je posejana z griči, hribovjem in gorovjem. Na severu se vzpenjajo slikoviti Dolomiti, na južnem delu Alp pa je več jezer, kot so Komsko, Gardsko in jezero Maggiore. Po vzhodnem delu polotoka se razprostirajo Apenini, čez zahodno obalo vse do Sicilije pa poteka tektonska prelomnica z več dejavnimi ognjeniki, med katerimi sta tudi Etna na Siciliji in Vezuv pri Neaplju. Italija je zagotovo ena evropskih držav z najbolj impresivno zgodovino, kulturo in umetnostjo. Znameniti umetniki Leonardo da Vinci, Michelangelo, Dante, Verdi, Raphaelo in Vivaldi so še danes zelo občudovani. Turiste privabljajo toplo sredozemsko sonce, morje, jezera in gore, zapuščina starega Rima, pozimi pa smučarska središča. Tudi njihova kuhinja je nekaj posebnega, zato ne preseneča, da je Italija ena petih držav na svetu, ki jo obišče največ turistov. V bližini Trsta smo

obiskali grad Miramar, ki so ga v 19. stoletju zgradili za nadvojvodo Maksimilijana in njegovo ženo Šarloto Belgijsko. Ker je bila pečina, na kateri stoji, povsem gola, so na njej uredili park, ki se razprostira na več nivojih. V njem sta dva ribnika, polna rib, rac in želv, krasijo pa ju lotosovi cvetovi. V bližini je tudi manjši grad, v katerem je ohranjeno prvotno okrasje. Zgodba o Miramaru je tragična romanca o avstrijskem plemiču in njegovi ženi. Maksimiljan se je odpravil v Mehiko, kjer so ga imenovali za tamkajšnjega cesarja, zato se je tam dolgo zadržal. Šarlota ga je dolgo zvesto čakala, po dolgem času pa prejela vest, da je umrl. Pismo jo je tako prizadelo, da se ji je omračil um. Po letu 1867 je Miramar postal občasna letna rezidenca Habsburžanov, predvsem Franc Jožefove žene cesarice Elizabete II, bolj znane kot Sisi. Po koncu prve svetovne vojne je pripadel Italijanom, vanje pa se je leta 1930 vselil navdušeni letalec vojvoda Amadeo Savojski. Med drugo svetovno vojno so ga zasedli nemški oficirji, takoj po njej pa je bil v gradu sedež ameriške vojske, ki je nadzirala dogajanje v Trstu. Ko smo Slovenci izgubili Trst, je bil nekaj časa zaprt, od leta 1955 pa je v njem muzej. Pot smo nadaljevali v Pordenone, kjer smo si na največjem italijanskem sejmu vrtno opreme, rastlin, semen in vrtno mehanizacije Ortogiardino ogledali

paviljona z orhidejami in ureditvijo vrtov ter poskusili njihove specialitete – sire, pršut in ribe v oljčnem olju. Naslednja postaja je bila Palmanova, mestece z okrog pet tisoč prebivalci, ki se nahaja 20 kilometrov od Vidma in 28 kilometrov od Gorice. Nastalo je kot srednjeveška beneška vojaška baza, takratni renesančni misleci pa so ga zasnovali po svojih zamislih. In čeprav so stavbe ponujali zastonj, se ljudje vanje niso hoteli vseliti. Zato so beneške oblasti tja na silo naseljevale pomiloščene kaznjence. Kljub temu, da je bilo zaradi izjemne oblike leta 1960 proglašeno za nacionalni spomenik, mesto do današnjih dni ni nikoli zaživelo. Obiskujejo ga le turisti in obiskovalci poceni trgovin. Na poti nazaj smo se v Sloveniji ustavili v osmici, domači gostilni, kjer smo imeli pozno kosilo. Osmica je bil v starih časih prostor, kjer je kmet lahko brez davka osem dni na leto prodajal svoje vino. Da bi označil, da prodaja poteka, je uporabil šop bršljana, imenovan fraska, ki ga je obesili na vhodna vrata. Danes v osmicah ne prodajajo le vina, temveč tudi domače suhomesne in mlečne izdelke ter doma spečeni kruh, potico in štruklje. Po kosilu smo se dobro okrepcani odpeljali proti Ljubljani, kjer smo se poslovili.

Irena Kralj

Foto: Lada Lištvanova in Petra Rotar

DAN ŽENA

Letošnje praznovanje dneva žena v Kranju smo za razliko od prejšnjih let organizirali malo drugače. Ker so se v preteklosti vztrajno ponavljale pripombe, da so moški zastavljeni, smo se tokrat odločili, da dogodek organiziramo na dan mučenikov in tako ustrežemo obojim. Za popestritev druženja smo povabili tudi kolegice in kolege iz Medobčinskega društva gluhih in naglušnih Severne Primorske iz Nove Gorice.

Članice MDG Severne Primorske

Gostje so si najprej ogledali lepote Gorenjske in znamenitosti Kranja, popoldne pa smo jih pričakali v društvenih prostorih. Na srečo je bilo zunaj toplo in verjetno sploh niso opazili, da imamo resne težave z ogrevanjem. Ob tem bi se rad zahvalil Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije ter Fundaciji za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij za pomoč pri premagovanju omenjenih težav.

Članice in člani društva smo gostom pripravili prisrčno dobrodošlico in

obilno pogostitev. V našem večnamenskem prostoru so si najprej odpočili in se okrepčali. Hvala vsem pridnim članicam, ki so poskrbele za bogato ponudbo domačega pečiva in drugih dobrot. Nato smo jim razkazali društvene prostore, jih seznanili z našo dejavnostjo ter z zgodovino društvenega delovanja.

Marsikdo od njih se je spomnil stare lokacije društva v središču mesta in kar verjeti niso mogli, da smo v tako kratkem času pridobili lastne prostore, na katere smo zelo ponosni.

Gostje s Primorske

Največ zaslug za to imata dolgoletni predsednik Zdenko Tomc in sekretarka Zlata Crljenko, ki sta znala uspešno usmerjati želje, zagnanost in predanost naših članov. Po ogledu prostorov smo se skupaj odpravili v središče Kranja, kjer so nam v eni najstarejših kranjskih gostiln Starem Mayru postregli z okusnim kosilom.

Živahno smo klepetali, čas pa je hitro tekkel. Gostom smo se zahvalili za obisk, jim zaželeli srečno pot ter jim obljubili, da jim obisk zagotovo vrnemo, tudi zato ker so skupna srečanja lepa priložnost za druženje in izmenjavo aktualnih informacij o društvenih dejavnostih.

Boris Horvat Tihi

Strokovno srečanje Društva za realitetno terapijo Slovenije

Na Bledu je marca potekalo strokovno srečanje Društva za realitetno terapijo. Na njem sem kot aktivna udeleženka predstavila izgubo sluha skozi aksiome teorije izbire, člani društva pa izkušnje, razmišljanja in primere dobrih praks pri vnašanju prepričanj teorije izbire v svoje življenje.

Začetnik teorije izbire in realitetne terapije je ameriški psihiater in psiholog dr. William Glasser. Teorijo izbire je s področja medicine razširil na področje rehabilitacije, prevzgoje prestopnikov, problematike šolanja, zasvojenosti in v zadnjem času tudi na področje upravljanja podjetij.

V realnem življenju ima veliko ljudi težave v odnosih z drugimi. Število razpadlih zakonskih zvez skokovito narašča, srečujemo se z nezadovoljstvom na področju šolstva, ki ima korenine v odnosih med učitelji in starši ali učitelji in učenci, ter s težavami v odnosih med starši in otroci.

Z izzivi, ki jih predstavljajo odnosi, se srečujemo tako v družini kot pri delu.

Člani Društva za realitetno terapijo pa se poleg vsega naštetega srečujemo tudi z izzivi na delovnem mestu v različnih institucijah – centrih za socialno delo, svetovalnicah, zdravstvenih ustanovah, šolah in kriznih centrih.

V skladu z izhodišči teorije izbire je vse, kar počnemo, vedenje, skoraj vsako vedenje je izbrano, žene pa nas pet genetskih potreb – preživetje, ljubezen in pripadnost, moč, svoboda ter zabava.

V praksi je najpomembnejša potreba po ljubezni in pripadnosti, saj sta bližina in povezanost z ljudmi, ki nam nekaj pomenijo, predpogoj za zadovoljitev vseh ostalih potreb.

Teorija izbire navaja sedem pogubnih vedenj, kot so obtoževanje, kaznovanje, kritiziranje, podkupovanje, grožnje, pritoževanje in nerganje, ter predlaga, naj se namesto njih poslužujemo povezovalnih navad, kot so poslušanje, dogovarjanje, sprejemanje, spoštovanje, podpora, zaupanje in spodbuda.

Prav tako se dotika zunanjega nadzora, ki smo ga slušno prizadete osebe pogosto deležne. Vsi imamo izkušnjo, ko se nekdo odloči namesto nas in za nas, nihče pa nas ne vpraša, kako se ob tem počutimo.

V prispevku na srečanju sem predstavila temeljne pojme telesne okvare, gluhotе in naglušnosti ter težave, s katerimi se srečujemo naglušni, ki smo se z omenjeno invalidnostjo začeli soočati v odrasli dobi. Spregovorila sem o obravnavi, ki smo je deležni, in kako le-ta vpliva na posameznika. Izhajala sem iz

dejstva, da naglušnost tudi zaradi neosveščenega družbenega okolja predstavlja hudo komunikacijsko oviro.

Komunikacijske ovire pa so včasih tako močne, da posameznik le s težavo ostaja aktivni član družbe, temu pa lahko hitro sledi socialna izoliranost in posledično težave v odnosih.

Vprašala sem se, kako poznavanje osnovnih pojmov in zakonitosti teorije izbire omogoča lažje razumevanje našega ravnanja in ravnanja posameznikov, ki so v neposrednem stiku z osebo z okvaro sluha.

Ob aksiomih teorije izbire sem ugotavljala, skozi katere faze razvoja je šlo in še vedno poteka moje sprejemanje okvare sluha in težav, s katerimi se zaradi tega soočam.

Ob tem sem si zastavila vprašanje, kako lahko teorijo izbire približam gluhim in naglušnim. Zanimalo me je, kakšne so možnosti, da posameznik prepozna svoje potrebe in jih zadovolji na primeren način, ter se zave, da drugi neprestano odločajo o njem.

Kaj lahko sami storimo za izboljšanje kakovosti svojega življenja, kakšna vedenja lahko izbiramo in kakšen je naš pogled na svet?

Več o teoriji izbire lahko preberete v knjigah Teorija nadzora ali kako vzpostaviti učinkovit nadzor nad svojim življenjem ter Teorija izbire – nova psihologija osebne svobode.

Obe predstavljata temelje učenja sodelavcev Inštituta Williama Glasserja po vsem svetu.

Darja Pajk
delovna terapevtka
AURIS Kranj

PIŠITE V
NAŠE
GLASILO

Spoznavanje drugačnosti

Otroci so se naučili nekaj kretenj

V Vrtcu Mozirje se zavedajo, kako pomembno je že najmlajše seznanjati z drugačnostjo, s katero se srečujemo v vsakdanjem življenju. Zato se trudijo izvajati aktivnosti, prek katerih otroci na lastni koži doživijo, kaj pomeni biti invalid. Na ta način bolje razumejo posebne potrebe invalidov in so kot odrasli praviloma bolj strpni in imajo manj predsodkov do drugačnih. Predstavniki Društva gluhih in naglušnih Velenje smo se jim pridružili v mesecu, ko so spoznavali drugačnost, in jim približali okvaro sluha.

Zbrali smo se v skupnih prostorih vrtca, otroci pa so bili razdeljeni na dve skupini. Prvo so sestavljali mlajši, stari od dveh do treh let, drugo pa starejši, stari od štirih do šestih let.

Tolmačka Duška in gluha članica Marija sta se najprej med seboj pogovarjali v slovenskem znakovnem jeziku. Otroci so ju z zanimanjem spremljali. Ko smo jih vprašali, če vedo, kaj sta počeli, niso znali odgovoriti. Pojasnili smo jim, da se tako pogovarjajo gluhi, ter jim razložili pomen pojmov gluhosta in naglušnost. Marija in Franc sta jim povedala, kako živita z okvaro sluha, pokazali pa smo jim tudi nekaj tehničnih pripomočkov, ki gluhim in naglušnim lajšajo življenje – različne budilke, svetlobni zvonec, elektronsko varuško. Na koncu smo jim predvajali otroško knjigo na zgoščenci z naslovom Zakaj? ter jih naučili nekaj kretenj, ki so jih z veseljem pokazali svojim staršem.

Starejši otroci so nam postavili nekaj zanimivih vprašanj, v zahvalo pa so nam narisali, kako so po njihovem slišati različna opravila in naravni pojavi.

Veseli smo, da smo lahko prispevali k spoznavanju drugačnosti in otrokom približali svet tišine. Obisk je pripomogel k njihovem razvoju, zrelosti in dejanski življenjski izkušnji.

Urška Jakop
sekretarka MDGN Velenje

Štirideset let društva Sožitje

Društvo Sožitje iz Kranja

Društvo Sožitje v Kranju deluje že častitljivih štirideset let in skrbi za osebe z Downovim sindromom. Starši otrok z omenjenim sindromom so ga ustanovili predvsem zato ker so potrebovali drug drugega ter so iz skupnega dela in ciljev črpali moč in voljo. Prav tako so širši javnosti želeli pokazati, kaj z ustrezno pomočjo in strokovnim pristopom zmorejo njihovi otroci. Downov sindrom je skupni izraz za kromosomsko nepravilnost, pri kateri ima enaindvajseti par kromosomov v človeški celici tri kromosome namesto dveh. Pojav tretjega kromosoma imenujemo tudi trisomija 21. Vsak otrok z Downovim sindromom je edinstven in večina se jih lahko s pomočjo posebnih metod nauči spretnosti in veščin, potrebnih za zadovoljevanje potreb ter uspešno vključevanje v okolje in družbo svojih vrstnikov. Ob letošnjem svetovnem dnevu Downovega sindroma, ki ga obeležujejo 21. marca, so v prostorih kranjskega trgovskega centra Qlandia pripravili razstavo izdelkov članov društva ter čudovit kulturni program, ki je požel iskren aplavz. Prisluhnilo smo milim zvokom harmonike, z njimi zapeli ponarodelo Slakovo uspešnico V dolini tihi, zazibali smo se ob folklornem nastopu, prisluhnilo orkestru ter si ogledali razstavo unikatnih izdelkov. Z iskricami v očeh, zadovoljstvom z uspešnim nastopom ter iskrenimi nasmeški so nam dali vedeti, da so pod okriljem društva Sožitje našli tisto, kar potrebujejo. Ob tem bi rad spomnil, da za vsem tem stojijo ljudje, ki za zadovoljstvo uporabnikov nesebično razdajajo svoj čas in energijo. Ena od njih je tudi mentorica in predsednica društva Branka Perne, ki požrtvovalno ter s predanostjo skrbi za usklajevanje in dnevno izvajanje programov, kateri osebam z Downovim sindromom osmislijo življenje. Društvu Sožitje se zahvaljujemo za povabilo na prireditve, ki nas je navdala s posebno čarobno energijo, ter jim želimo veliko veselja in zadovoljstva.

Boris Horvat Tihi
predsednik AURIS Kranj

Obisk Osnovne šole Valentina Vodnika

Učimo se enoročno abecedo

Ozaveščanje javnosti o gluhoti in naglušnosti postaja redna in prepoznavna dejavnost Medobčinskega društva gluhih in naglušnih za Gorenjsko AURIS Kranj. Tokrat so nas povabili na Osnovno šolo Valentina Vodnika v Ljubljani. Predstavniki uigrane ekipe, ki smo si izkušnje nabirali na predstavitevah po osnovnih šolah in vrtcih na Gorenjskem ter v Ljubljani, smo obiskali četrtošolce. Sprejeli so nas odprtih rok in z veliko pozitivne energije. Med otroci in učiteljicami smo zaznali posebno sproščenost, ki temelji na spoštovanju, kar vzpodbudno deluje na učni proces.

V šoli nas je s toplo besedo pričakala učiteljica Vida Kraljič Kržič, ki je v naglici sodobnega življenja zelo redka, človek pa se je vedno razveseli. Povedala nam je, da se bodo predstavitev udeležili vsi četrtošolci, ter poudarila, naj se ne oziramo na čas. Kaže, da je učna snov zanje najbolj pomembna, saj v učilnicah nimajo stenskih ur in ne uporabljajo šolskega zvonca. Tudi naša predstavitev je minila precej hitreje kot običajno, saj je brez nenehnega pogledovanja na uro in časovnega pritiska gladko tekla. Sekretarka društva Zlata je učenkam in učencem na preprost ter razumljiv način med drugim razložila, kaj sta gluhoti in naglušnosti ter kako se sporazumevamo z osebami z okvaro sluha.

Pri predstavitvi gluhoti je sodelovala članica društva in prostovoljka Mirsada, za sporazumevanje je skrbela sodelavka Urša, sam pa sem predstavil težave, s katerimi se srečujemo naglušni. Otroci so hitro uganili, zakaj me prijatelji kličejo Tihi.

Predstavili smo tudi mednarodni projekt, imenovan Znakovna knjižnica. Nastal je v sodelovanju s celjskim zavodom Racio Social, s katerim smo skupaj posneli slovenske knjižne uspešnice v znakovnem jeziku.

Med njimi mednarodno priljubljeno otroško uspešnico Zakaj, slovenske pisateljice in ilustratorke

Lile Prap, v kateri kot animatorica nastopa četrtošolka z njihove šole Nia Cimperšek. Med predstavitvijo nas je presenetilo šestnajst učenk in učencev, štiri učiteljice ter ravnatelj slovaške šole Zakladna škola Štefana Šmalika, ki v okviru mednarodnega projekta Neverending Story sodeluje s šolo, ki smo jo obiskali.

Ker na šoli Valentina Vodnika veliko pozornosti posvečajo dopolnilnim dejavnostim, med drugim sodobnim plesom, so nam učenci pokazali nekaj plesnih točk in Mirsado povabili, naj se jim pridruži. Ker kljub gluhoti obožuje ples, je brez zadržkov zaplesala z njimi.

Na koncu so nas presenetili z izvirnimi darili, ki so jih na učnih delavnicah izdelali z učiteljico Vido. Ko smo občudovali lične izdelke, nas je razveselila še s povabilom na delavnico izdelovanja izdelkov iz gline, ki se je bomo zagotovo udeležili. Dogovorili smo se tudi za posebno predstavitev gluhoslepote, v kateri bo sodeloval član našega društva Jože Tekavčič, ki se kljub popolni izgubi vida in sluha po spominu ukvarja z mizarstvom in ročno dejavnostjo.

Poslovali smo se z radostjo v srcu in z mislijo, da na šoli Valentina Vodnika delujejo tudi v skladu s slovenskim pregovorom, da lepa beseda lepo mesto najde.

Boris Horvat Tihi
AURIS Kranj

LISTA TOLMAČEV

slovenskega znakovnega jezika

LJUBLJANA Z OKOLICO

Tolmač/ka

1. **APOLLONIO NINA**
Ulica bratov Učakar 108,
1000 Ljubljana
041 356 098
čas dosegljivosti: kadarkoli
2. **BELČIČ TINKARA**
Kačurjeva 11, 1360 Vrhnika
040 365 837
čas dosegljivosti: od 8.00 do 20.00
3. **BIZANT MARJETA**
Žlebe 2a, 1215 Medvode
041 246 821
čas dosegljivosti: od 7.00 do 22.00
4. **BRECELJ IRENA**
Spodnja Senica 22, 1215 Medvode
01 361 35 56, 051 343 311
čas dosegljivosti: po 16.00
5. **BRULC MATIJA, SNJEŽANA (TEJA)**
Lamutova 2, 1000 Ljubljana
041 775 764
čas dosegljivosti: kadarkoli
6. **CRLJENKO ZLATA**
Ulica bratov Učakar 136,
1000 Ljubljana
01 519 27 90, 041 777 036
čas dosegljivosti: kadarkoli
7. **FIFOLT IRENA**
Tovarniška 34, 1000 Ljubljana
01 540 47 53, 031 762 172
čas dosegljivosti: od 9.00 do 22.00
8. **GERENČER PEGAN SIMONA**
Neubergerjeva ulica 25,
1000 Ljubljana
031 545 440, 01 230 27 07
čas dosegljivosti: kadarkoli
9. **GIULIATTI TANJA**
Ob žici 7, 1000 Ljubljana
01 507 71 34, 041 678 723
čas dosegljivosti: od 9.00 do 19.00

LJUBLJANA Z OKOLICO

Tolmač/ka

10. **GOSTIŠA JANJA**
Škofjeloška cesta 27, 1215 Medvode
01 361 32 75, 01 471 43 50 (služba),
031 330 565
čas dosegljivosti: od 8.00 do 21.00
11. **JUHART MATJAŽ**
Zupančičeva ulica 9, 1230 Domžale
01 724 33 35, 041 566 080
čas dosegljivosti: od 16.00 do 18.00
12. **KORDIŠ NATAŠA**
Malo Mlačevo 50, 1290 Grosuplje
031 750 526
čas dosegljivosti: od 7.00 do 23.00
13. **KRAJNC KATJA**
Topniška ulica 43, 1000 Ljubljana
01 580 05 51, 041 914 891
čas dosegljivosti: pon., tor., sre., pet.
od 15.00 do 18.00
14. **MÖDERNDORFER JANI**
Suhadolčanova 85, 1000 Ljubljana
01 561 11 06, 041 427 700
čas dosegljivosti: dopoldne in popoldne
15. **PAVLIČ VASILJEVIČ CVETKA**
Prelovčeva 4, 1000 Ljubljana
041 679 61,
čas dosegljivosti: kadarkoli
16. **PODBORŠEK LJUBICA**
Ceneta Štuparja 15, 1231 Ljubljana
Črnuče, 01 537 27 74, 01 580 05 16
(služba), 041 631 372
čas dosegljivosti: od 9.00 do 17.00
17. **POKOVEC SABINA**
Soteška pot 64, 1231 Ljubljana Črnuče
01 562 62 34, 031 800 595
čas dosegljivosti: po 13.00
18. **RIBIČIČ ŽIVA**
Polje, cesta VI/14, 1260 Ljubljana Polje
031 628 138
čas dosegljivosti: od 7.00 do 22.00

LJUBLJANA Z OKOLICO

Tolmač/ka

19. **SIKOŠEK EDVARD**
Podgorska pot 1a, 1240 Kamnik
01 831 12 10, 051 212 637
čas dosegljivosti: kadarkoli
20. **SPARK NATALIJA**
Videm 18c, 1262 Dol pri Ljubljani
041 717 467
čas dosegljivosti: kadarkoli

OBMOČJE GORENJSKE

Tolmač/ka

1. **KLEPEC MARTIN**
Hafnarjeva pot 49, 4000 Kranj
040 811 488
čas dosegljivosti: dopoldne in popoldne
2. **KLEPEC KORENJAK MOJCA**
Predoslje 100a, 4000 Kranj
031 344 088
čas dosegljivosti: dopoldne in popoldne
3. **KRČ SAMO**
Zgornja Dobrava 50, 4246
Kamna Gorica
041 640 790
čas dosegljivosti: kadarkoli
4. **KOŠIR MARTINA**
Belska cesta 48, 4205 Preddvor
04 255 16 41, 041 275 917
čas dosegljivosti: kadarkoli

OBMOČJE POSAVJA, CELJA, VELENJA IN KOROŠKE

Tolmač/ka

1. **DOBNIK POLONA**
Gaberke 4, 3325 Šoštanj
03 589 32 31, 041 268 655
čas dosegljivosti: dopoldne in popoldne
2. **FIŠER DARJA**
Šercerjeva 1, 3320 Velenje
03 587 58 25, 041 333 982
čas dosegljivosti: kadarkoli
3. **HRASTNIK OTO**
Nušičeva 12, 3000 Celje
03 541 65 42, 031 625 424
čas dosegljivosti: od 6.00 do 22.00

OBMOČJE POSAVJA, CELJA, VELENJA IN KOROŠKE

Tolmač/ka

4. **KOPUŠAR KARMEN**
Trg Franca Kozarja 14, 1430 Hrastnik
03 564 36 07, 041 200 821
čas dosegljivosti: kadarkoli
5. **ŠPAN GABRIELA**
Marija Dobje 29, 3222 Dramlje
041 325 007
čas dosegljivosti: kadarkoli

OBMOČJE SEVERNE PRIMORSKE IN KOPRA

Tolmač/ka

1. **BORDON SONJA**
Fikoni 18, 6276 Pobegi
041 777 169
čas dosegljivosti: kadarkoli
2. **FRANČEŠKIN TATJANA**
Rozmanova ulica 21, 6000 Koper
05 663 45 63 (služba),
05 627 56 44 (doma),
041 778 469
čas dosegljivosti: kadarkoli
3. **KOMEL MOJCA**
Ravnica 9 g, 5251 Grgar
05 300 17 81 (služba), 040 332 443
čas dosegljivosti: kadarkoli
4. **ROT NATALIJA**
Mučeniška 1, 5222 Kobarid
05 388 50 85, 031 664 253
čas dosegljivosti: kadarkoli
5. **VRTAČIČ VLASTA**
Ulica Gradnikovih brigad 27,
5000 Nova Gorica, 040 352 926
čas dosegljivosti: kadarkoli

OBMOČJE DOLENJSKE

Tolmač/ka

1. **JERKO BOŠTJAN**
Ravnik 31, 8232 Šentrupert
07 304 04 49, 040 915 227
čas dosegljivosti: kadarkoli

OBMOČJE POSAVJA, CELJA, VELENJA IN KOROŠKE

Tolmač/ka

- KUHAR TAMARA**
Kotarjeva cesta 2, 8310 Šentjernej
040 606 354
čas dosegljivosti: kadarkoli
- KUPLJENIK JOŽICA**
Dobrava 83, 8222 Otočec
07 307 56 75, 07 391 64 72 (služba),
040 232 787
čas dosegljivosti: po 11.00
- SMUK SIMONA**
Gumberk 19, 8222 Otočec
07 308 51 55, 040 882 441
čas dosegljivosti: po 14.00

OBMOČJE ŠTAJERSKE

Tolmač/ka

- HÖTZL KAJA - ZLATKA**
Streliška cesta 63, 2000 Maribor
040 241 505
čas dosegljivosti: kadarkoli
- KOSER MARIJA**
Goriška ulica 6, 2000 Maribor
02 33 15 711, 031 316 040
čas dosegljivosti: dopoldne in popoldne
- KRSTESKI SUZANA**
Rogoška ulica 16, 2000 Maribor
041 600 201
čas dosegljivosti: kadarkoli
- LETONJA LIDIJA**
Levanjci 28, 2253 Destrnik
02 753 55 61, 041 282 344
čas dosegljivosti: kadarkoli

OBMOČJE PREKMURJA

Tolmač/ka

- ŽNIDARIČ MIRANA**
Slovenska ulica 29,
9000 Murska Sobota
041 380 311
čas dosegljivosti: kadarkoli

*Povzeto po spletni strani
Združenja tolmačev za
slovenski znakovni jezik*

Barvanje pirhov

Izdelava papirnatih košaric in pirhov

V Medobčinskem društvu gluhih in naglušnih Velenje smo pred velikonočnimi prazniki organizirali delavnico, na kateri smo izdelovali papirnate košarice in pirhe.

Vodila jo je Darja Fišer, udeležilo pa se je je petnajst članic in članov. Barvni papir, tempe-re, čopiče in škarje smo dobili v društvu, nekaj umetniškega materiala je prinesla Darja, kupili pa smo tudi jajca, ki smo jih skuhalo in ohladili, da so bila pripravljena za barvanje.

Podpredsednik društva Franc Forštner je prinesel prožne vrbove veje, ki smo jih olupili in jim odstranili liste. Postavili smo jih v veliko stekleno vazo, Darja pa jih je povezala s tankimi okrasnimi trakovi in jih okrasila s pisanimi papirnatimi metulji.

Z barvami smo na jajca narisali različne okraske, počakali, da so se posušila, nato pa jih je vodja delavnice popršila z lakom. Košarice smo izdelovali iz vnaprej narezanega kartona, ki ga je bilo treba prepogniti in speti ter nanj pritrditi papirnati ročaj. Kot model smo uporabili že izdelano košarico, na katero so bili prilepljeni bela ušesa in smrček za zajčka. Obložili smo jih z barvnimi trakovi in vanje postavili pirhe.

Ustvarjalci smo bili dobre volje, za posebej prijeten zaključek delavnice pa sta s hrano in pijačo poskrbela udeleženec, ki je praznoval trideseti rojstni dan, ter član društva, ki se je z družino preselil v novo stanovanje.

Vlasta Florjan

GLEDALIŠKA DELAVNICA GLUHIH

V okviru programa Kultura gluhih je Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije za gluhe gledališke ustvarjalce organizirala gledališko delavnico. Delavnice, ki je potekala v počitniškem domu v Kranjski Gori, se je udeležilo 24 udeležencev iz osmih društev.

Kot organizator in nosilec programa Kultura gluhih sem jim predstavil potek delavnice ter jim zaželel, naj pridobijo čim več uporabnega znanja. Delavnico je vodila izkušena režiserka, kostumografinja in igralka v gledališču gluhih Lada Lištvanova, ki je zaradi velikega števila udeležencev za pomoč pri izvedbi prosila članico gledališke skupine Tihe stopinje Petro Šiler.

Vsak udeleženec se je najprej predstavil in povedal, zakaj se je delavnice udeležil. Nadaljevali so s predavanjem o gledališču, poeziji, plesu in vizualnih igrh s kretnjami ter spoznavali izvor besede gledališče. Voditeljica je spregovorila o vlogi režiserja, scenarista, dramaturga, scenografa, kostumografa, igralcev in statistov ter izpostavila pomen idejne zasnove, izbora igralcev, izbire kostumov, telesne in obrazne mimike. Na koncu sta skupaj s Petro pokazali osnove pantomime ter

nekaj iger s črkami. Naslednjega dne so najprej telovadili, da so dele telesa pripravili na vajo gledaliških prizorov, zatem pa so se razdelili v štiri skupine. Vsaka skupina je skušala z mimiko in kretnjami ponazoriti prostor – sobo, spalnico, kuhinjo in kopalnico, ter tipične predmete, ki se nahajajo v njem. Vadili so tudi nasprotja, kot so temno-svetlo, vroče-mrzlo. Nato so skupine dobile konkretno nalogo in petnajst minut, da se pripravijo in odigrajo svojo vlogo. Voditeljica jih je ocenila ter jim dala priporočila za izboljšanje.

Pri vadbi poezije so s kretnjami predstavljali predmete in stvari iz narave – drevo, vodo, listje, sonce. Sledila je vaja hoje po labirintu, da so se naučili pravilne orientacije in izogibanja trkom med igro. Na ključno so sestavili nove skupine in se skušali vživeti v nove vloge – Romea in Julijo, klovna, Nezemljana in film. Za pripravo so znova imeli

petnajst minut, nato so zaigrali pred ostalimi, Lada pa jih je ocenjevala. Ob koncu dneva je vsak posameznik s kretnjami, mimiko in telesnimi gibi prikazal še črko abecede. Tretji dan so vadili projekcijo vlog na platno – s svojo senco so skušali prikazati drevesa, živali in druge prizore iz narave. S pomočjo mentoric so pripravili predstavo, ki so si jo sami zamislili. Luč na platnu je simbolizirala stvarjenje sveta in življenja. Popestrili so jo s prikazom naravnih pojavov – neviht, vetrov in potresa, sledila pa sta jim uničenje sveta in novo rojstvo – katarza in geneza.

Udeleženci delavnice so ob zaključku prejeli potrdila o sodelovanju, kolega iz mariborskega društva pa jim je pojasnil, kako poteka organizacija gledališkega festivala gluhih, ki bo v duhu projekta Evropska prestolnica kulture oktobra potekal v Mariboru.

Anton Petrič

Udeleženci delavnice

Gluhoslepi udeleženec delavnice

Med predstavo

Marino Kegl

Priprave gluhega tenisača Marina Kegla na evropsko prvenstvo v Koblenzu

Šestnajstletni Marino Kegl je mlad in obetaven gluhi teniški igralec, ki ima kljub mladosti veliko mednarodnih izkušenj. Dosele je zmagal na devetih mednarodnih teniških turnirjih gluhih, odlično pa se je odrezal tudi na lanskem ekipnem svetovnem prvenstvu gluhih v turškem Izmiru, kjer je slovenska reprezentanca osvojila deveto mesto.

Letos je pred njim novo pomembno tekmovanje, evropsko prvenstvo gluhih v tenisu, ki bo od 14. do 21. julija potekalo v nemškem Koblenzu. Priprave nanj so že v polnem teku. Marino v Železničarskem teniškem klubu iz Maribora trenira petkrat tedensko, sam pa sem kot trener slovenske reprezentance gluhih zanj izbral kakovostno strokovno

ekipo, ki verjame vanj. Njegov glavni trener je izvrstni teniški igralec Iztok Božič, za kondicijsko pripravo skrbi Tomaž Berendijaš, za strokovne korekcije in svetovanje pa dr. Aleš Filipčič z ljubljanske Fakultete za šport. Med 21. in 25. aprilom se bo Marino udeležil teniškega kampa v Novem Vinodolskem, ki ga vodi dr. Filipčič in sodi v okvir priprav na evropsko prvenstvo, po pripravah pa se konec aprila odpravlja na prvi letošnji mednarodni turnir gluhih v Prago.

Pred evropskim prvenstvom bo maja igral še na mednarodnem turnirju gluhih v Mariboru, ki ga organiziramo skupaj z Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije ter z Marinovim matičnim Železničarskim teniškim klubom iz Maribora. Poleg tega ga junija čakata še dva mednarodna turnirja v Gradcu in

Novih Zamkyh na Slovaškem. Kljub težki situaciji, saj od države nismo uspeli pridobiti sponzorskih sredstev, nam po najboljših močeh pomagata paraolimpijski komite Zveze za šport invalidov Slovenije ter Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije.

Marino nastopa tudi v dveh kategorijah teniških tekmovanj slišičih, kjer je glede na primanjkljaj sluha zelo uspešen. V kategoriji do 18 let je trenutno na 38. mestu, v slovenski članski kategoriji pa na 50. mestu.

Letošnje evropsko prvenstvo mu bo prineslo novo izkušnjo, saj se bo pomeril tudi v mladinski konkurenci. Upam, da se vrne nasmejan!

Darko Kegl
trener slovenske teniške reprezentance gluhih

Uspešen nastop folklorne skupine Veselje

Folklorna skupina Mestnega društva gluhih Ljubljana Veselje je na začetku aprila uspešno nastopila na območnem srečanju ljubljanskih odraslih folklornih skupin. Prireditev z naslovom Jaz, pa ti, pa židana marla sta v centru kulture Španski borci organizirala Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti in ljubljanska Zveza kulturnih društev. Nastopili so plesalci in godci iz folklornih skupin Emona, Židan Parazol, KUD Tine Rožanc, akademske folklorne skupine France Marolt ter folklorne skupine gluhih plesalcev Veselje.

Folklorna skupina Veselje je nastopila z odrsko postavitvijo Tanje Drašler Veselje na placu in nastop izvedla usklajeno, igrivo ter plesno dovršeno. Čeprav člani skupine v povprečju štejejo več kot 56 let, so točko odplesali elegantno in dinamično. Oblečeni so bili v istrske narodne noše, ki jih je društvo kupilo pred nastopom. Zaradi pomanjkanja finančnih sredstev pa so si morali od akademske folklorne skupine France Marolt sposoditi nogavice, rute, peče, pasove, čevlje in klobuke, za kar so jim še posebej hvaležni.

Igor Vidmar

Folklorna skupina Veselje

Državno prvenstvo gluhih in naglušnih v odbojki

Konec marca je Društvo gluhih in naglušnih Ljubljana v športnih dvoranh v Ribnici in Kočevju organiziralo državno prvenstvo gluhih in naglušnih v odbojki. Na otvoritvi prvenstva smo zbrane pozdravili ribniški župan Jože Levstek, tehnični delegat Športne zveze gluhih Anton Petrič in jaz, tolmačila pa je Nataša Kordiš.

Tekmovanja se je udeležilo 92 tekmovalk in tekmovalcev, ki so sestavljali sedem moških in pet ženskih ekip, iz Društva gluhih in naglušnih Ljubljana, Mestnega društva gluhih Ljubljana, Društva gluhih in naglušnih Celje, Medobčinskega društva gluhih in naglušnih Velenje, Društva gluhih in naglušnih Podravja Maribor, Društva gluhih in naglušnih Koper ter Društva gluhih in naglušnih Severne Primorske.

Moški so se pomerili v športni dvorani v Kočevju. Razdeljeni so bili v skupini A in B, prvi dve ekipi iz vsake skupine sta se uvrstili v polfinale, zmagovalca polfinala v finale, porazenca pa sta tekmovala za tretje in četrto mesto. V predtekmovanju je niz vseboval 21 točk, v polfinalu in finalu pa 25 točk. Če sta bili ekipi

po dveh nizih izenačeni, sta odigrali tretjega, ki je vseboval 15 točk.

Ženske so tekmoval v športni dvorani v Ribnici. Vsi nizi so vsebovali 25 točk, če pa sta bili ekipi po dveh odigranih nizih izenačeni, sta odigrali tretjega, ki je vseboval 15 točk. Za končne rezultate se je točkovalo na zmago.

Moški so odigrali trinajst tekem, ženske deset, gledalcev v obeh dvoranh pa je bilo le kakšnih dvajset. Po zaključku tekmovanja je bila v ribniški dvorani podelitev medalj in pokalov.

Ekipi našega društva sta se uvrstili na odlično 2. (moški) in 4. (ženske) mesto, za kar jima posebej čestitamo.

REZULTATI

MOŠKI

Skupina A:

MDG LJUBLJANA
MDGN VELENJE
DGN KOPER
DGN CELJE

Skupina B:

DGN LJUBLJANA
DGN PODRAVJA MARIBOR
DGN SEVERNE PRIMORSKE

KONČNI VRSTNI RED MOŠKI

1. MDG LJUBLJANA
2. DGN LJUBLJANA
3. DGN CELJE

ŽENSKE

Ekipe:

MDG LJUBLJANA
DGN CELJE
DGN SEVERNE PRIMORSKE
DGN LJUBLJANA
DGN PODRAVJA MARIBOR

VRSTNI RED

1. MDG LJUBLJANA	8 točk
2. DGN CELJE	6 točk
3. DGN PODRAVJA
MARIBOR	4 točke

Petra Rotar

vodja športne sekcije DGN Ljubljana

Dobitnice medalj in pokalov

Dobitniki medalj in pokalov

Košarkarska reprezentanca gluhih

Priprave košarkarske reprezentance gluhih na evropsko prvenstvo v Konyi

Po lanski udeležbi na svetovnem prvenstvu gluhih v košarki v Palermu, kjer je pomlajena košarkarska reprezentanca gluhih brez Mihe Zupana in Saše Lukića osvojila 8. mesto, se fantje letos pod vodstvom trenerja Izidorja Križana in pomočnika Bogdana Tanašiča pospešeno pripravljajo za nastop na evropskem prvenstvu gluhih v košarki, ki bo od 29. junija do 8. julija v turški Konyi.

Od januarja kandidati za reprezentanco v dveh športnih dvoranah redno vadijo štirikrat tedensko. Ob ponedeljkih v dvorani Zavoda za gluhe in naglušne Ljubljana, od torka do četrtka pa v dvorani športnega društva Gib v Šiški. Opravili

so začetno fazo kondicijskih priprav – tek, vadbo motorike in ravnovesja ter vadbo z žogo. Vmes so vadili nove kombinacije v napadu in obrambi, saj dosedanje kombinacije konkurenca že pozna, zato trener vpeljuje novo taktiko. Tedensko pa

se z ljubljanskimi klubi iz druge ali tretje državne lige merijo na prijateljskih tekmah.

Med prvomajskimi prazniki se bodo pripravljali v Planici, kjer se v bližini skakalnic v gozdu nahaja sodoben prenovljen hotel Dom Planica. Upravlja ga Center šolskih in obšolskih dejavnosti, športnikom pa poleg nastanitve s prehrano omogoča uporabo športne dvorane, velike kot košarkarsko igrišče, fitnesa in savne. Zunaj je asfaltno igrišče, veliko kot igrišče za mali nogomet, v bližini pa tekaška proga. Naši reprezentanti bodo intenzivno kondicijsko in taktično trenirali, na voljo pa jim bo tudi maser, ki bo poleg masiranja obolelih sklepov in stegenskih mišic skrbel za kondicijo.

Junija jih čakajo skupne priprave v Portorožu. Nastanjeni bodo v Centru za korekcijo sluha in govora, vadili pa v športni dvorani Lucija. Do takrat se bosta verjetno vrnila dva ključna igralca, ki bosta okrepila reprezentanco, katere cilj je preboj med najboljših pet v Evropi, ki se bodo uvrstili na olimpijske igre gluhih leta 2013. Med pripravami bo znana tudi končna sestava reprezentance, ki bo 27. junija odpotovala na evropsko prvenstvo.

Na prvenstvu se bodo v skupini A najprej pomerili s Hrvaško, nato pa še z Izraelom, Rusijo, Veliko Britanijo ter aktualno svetovno prvakinja in branilko naslova evropskega prvaka iz Bamberga leta 2008 Litvo. Skupino B bodo sestavljale Španija, Italija, Ukrajina, Poljska, Grčija in Turčija. Prvenstva se bodo udeležile tudi ženske ekipe iz Belorusije, Litve, Nemčije, Grčije, Švedske, Italije, Ukrajine, Rusije in Turčije.

Kandidati za uvrstitev v reprezentanco gluhih Slovenije so Miha Jakofčič, Peter Ranković, Domen Starc, Luka Žabot, Klemen Javornik, Jan Orešnik, Matic Makuc, Aleksandar Perić, Peter Potočnik Hönigsman, Blaž Urh, Damjan Šebjan, Miro Marolt, Robert Vlah, Šime Mrša, Miha Zupan in Saša Lukić.

Anton Petrič

GLUHI ORIENTACIJSKI v orientacijskem klubu Azimut

Orientacijski tek je šport, ki predstavlja izziv ljudem vseh starosti. Omogoča gibanje v naravi, v gozdu pa je treba intenzivno razmišljati, kar človeku nudi dodatno veselje. Pridružite se nam na kakšni tekmi, ki jih organiziramo v Sloveniji. Več informacij o razporedu tekmovanj dobite na spletnih straneh Orientacijske zveze Slovenije.

Na tekmah, ki potekajo med vikendi, se z lahnim tekom po z mahom poraščeni gozdni poti bližam zadnji kontrolni točki. Že od daleč zagledam oranžno-belo kontrolno zastavico, na križišču pospešim korak, preluknjam kontrolni listek in le še dobrih sto metrov me loči do cilja, ob tem pa me navdajata zadovoljstvo in zmagoslavje.

Na začetku leta 2010 smo se trije člani Društva gluhih in naglušnih Severne Primorske Vladan Vukajlovič, Pavel Rejec in jaz začeli udeleževati tekm orientacijskega teka. Bili smo neizkušeni, in smo le počasi pridobivali točke. V letih, ki sta sledili, smo si nabrali veliko izkušenj in se danes lahko kosamo z ostalimi tekmovalci.

Zato smo z veseljem sprejeli povabilo, naj prestopimo v enega najboljših slovenskih orientacijskih klubov, Orientacijski klub Azimut, kjer imamo boljše pogoje za napredovanje. Udeležili smo se tekmovanj zimske lige 2011/12 ter slovenske orientacijske lige. Vladan je v B kategoriji med 142 prijavljenimi tekmovalci zasedel sedmo, Pavel trinajsto, jaz pa štiriindvajseto mesto.

Pred kratkim smo se prijavi mednarodno tekmovanje Lipica Open 2012, na katerem so sodelovali tudi gluhi orientacijski iz sosednje Avstrije, kar kaže, da je orientacijski tek med gluhih na mednarodni ravni dobro sprejet.

Marjana Rejec

Pred startom

Gluhi iz Slovenije in Avstrije na Lipica Open

Člani OK Azimut

DRUŠTVO GLUHIH IN NAGLUŠNIH PODRAVJA MARIBOR

Trubarjeva ulica 15, 2000 Maribor
tel.: 02/2522182, gsm: 041/777 132
faks.: 02/6208851

e-pošta: dgn.maribor@guest.arnes.si
spletna stran: www.dgnp-mb.si
Podružnica Ptuj, Potrčeva ulica 34, 2250 Ptuj

Vabilo

na meddruštveno tekmovanje

v ekipnem in posamičnem športnem ribolovu,

ki bo 26. maja 2012 v Nebovi:

- 7.00 zbor ribičev
- 7.15 pozdravni nagovor
- 7.30 žrebanje števil
- 8.00 začetek tekmovanja
- 12.00 konec tekmovanja, tehtanje ulova in kosilo

Ob 16. uri bo podelitev pokalov, druženje pa bo do 22. ure potekalo v društvu.

Startnina je 15 evrov (karta, malica in kosilo), poravna pa se jo pred začetkom tekmovanja.

Lovi se s trnkom brez zalusti – krape, babuške in amurje.

Da bi zagotovili ustrezno količino malic in kosil, v prijavi navedite točno število tekmovalcev (ekipno in posamično).

Pisne prijave sprejemamo **do 18. maja 2012** v pisarni društva, po elektronski pošti dgn.maribor@guest.arnes.si ali po faksu 02/6208851.

Vljudno vabljeni.

VRTNARJENJE

Zelenjava z domačega vrta je najbolj okusna in najbolj naravno pridelana. Nanjo smo ponosni, saj vemo, da smo v njeno pridelavo vložili znanje, trud in čas. Za vrt potrebujemo površino z zemljo na sončni legi, saj zelenjava na soncu najbolje raste, orodje, organsko gnojilo ali kompost in vodo za zalivanje. Na domačem vrtu običajno sadimo osnovno zelenjavo, kot so bučke, solata, paradižnik, korenček, redkvice, fižol, krompir, čebula in česen, mednje pa lahko posadimo zelišča – baziliko, peteršilj, timijan ... Zelenjavni vrt najprej prekopljemo, dodamo gnojilo in površino pograbimo. Nato na osnovi načrta naredimo gredice. Ko nanje razporejamo vrtnine, je koristno, če vemo, katere so dobre sosede. Če to upoštevamo, je pridelek večji.

DOBRE SOSEDE

Vrtnina	Dobre sosede	Nikoli ne sodijo skupaj
blitva	brokoli, brstični ohrovt, cvetača, fižol, grah, kolerabica, korenje, ohrovt, redkvice, solata, zelje	
brokoli	blitva, solata, fižol, grah, špinača, zelena	
brstični ohrovt	fižol, grah, špinača, zelena, blitva	čebula
bučke	fižol, čebula, grah, paradižnik, redkvice, solata	
cvetača	blitva, solata, fižol, grah, paradižnik, špinača, zelena	čebula
čebula	bučke, korenje, kumare, paradižnik, rdeča pesa, solata	brstični ohrovt, cvetača, fižol, grah, ohrovt, por, zelje
solata	brokoli, cvetača, fižol, kolerabica, por, zelje	
fižol	blitva, brokoli, brstični ohrovt, bučke, cvetača, jajčevci, kolerabica, krompir, kumare, motovilec, ohrovt, paradižnik, radič, rdeča pesa, redkvice, solata, zelje	čebula, paprika, por,
grah	blitva, brokoli, brstični ohrovt, bučke, cvetača, solata, jajčevci, kolerabica, krompir, kumare, motovilec, repa, redkvice, solata, zelena, zelje	čebula, paprika, paradižnik, por
jajčevci	fižol, grah, zelje	
kolerabica	blitva, solata, fižol, grah, krompir, paradižnik,	
korenje	blitva, čebula, por, radič, redkvice	
krompir	fižol, grah, kolerabica, ohrovt, špinača	paradižnik
kumare	čebula, fižol, grah, motovilec, peteršilj, solata, zelena, zelje	redkvice

motovilec	fižol, kumare, paprika, paradižnik, redkvica,	
ohrovt	blitva, fižol, grah, kumare, solata, špinača, zelena	čebula
paprika	kolerabica, motovilec, redkvica, solata, zelena	fižol, grah
paradižnik	bučke, cvetača, čebula, fižol, motovilec, peteršilj, por, radič, redkvica, solata, zelena	grah, krompir, zelje
peteršilj	kumare, paradižnik, pesa, redkvica	radič, solata
por	solata, korenje, paradižnik, peteršilj, zelena, zelje	čebula, fižol, grah,
radič	fižol, korenje, paradižnik,	peteršilj
pesa	čebula, fižol, peteršilj, solata	špinača
redkvica	blitva, bučke, fižol, grah, korenje, motovilec, paprika, paradižnik, peteršilj, solata, špinača	kumare
solata	blitva, buče, cvetača, čebula, fižol, grah, kumare, ohrovt, paradižnik, paprika, por, pesa, redkvica, zelena, zelje	peteršilj
špinača	brokoli, ohrovt, cvetača, fižol, krompir, redkvica, zelje	pesa
zelena	brokoli, ohrovt, fižol, grah, kumare, paprika, paradižnik, por, solata, zelje	
zelje	blitva, solata, fižol, grah, jajčevci, kumare, por, solata, zelena	čebula, paradižnik

Med rastjo vrtnine dobro zalivamo, zlasti na začetku in v daljših obdobjih, ko ni dežja. Zalivamo zgolj zgodaj dopoldne ali zvečer. Redno jih zalivamo tudi poleti, med rastjo pa jih lahko enkrat dognjimo.

Če leto za letom na isti površini raste le ena rastlinska vrsta, se zmanjša vitalnost in rodovitnost tal, pojavijo se bolezni in škodljivci. S tem se zmanjša kakovost zelenjave. To lahko preprečimo s kolobarjenjem oziroma menjavanjem sajenja rastlin na površini.

Na vrtu se običajno upošteva tri-letno kolobarjenje. Če smo prvo leto na pognojeni zemlji gojili kapusnice, kumare, paradižnik in por, vanjo naslednje leto posadimo čebulo, kolerabo, korenje in peso, tretje leto pa manj zahtevne rastline, kot so stročnice. Prvo leto lahko posadimo tudi krompir, korenje in peso, drugo ohrovt, zelje, cvetačo in kolerabico, tretje pa fižol, solato,

grah, zeleno, peteršilj in čebulo. Pri kolobarjenju je potrebno upoštevati tudi predhodne posevke. Tako kapusnic (brokoli, cvetača, ohrovt) ne sadimo na isto površino, kjer so prej že rasle. Graha ne sejemo na površino, kjer sta prej rasla čebula ali por, zelene pa tam, kjer sta bila korenje ali peteršilj. Por lahko sledi vsemu, razen čebuli.

Poleg tega je dobro upoštevati tudi mešane posevke. Nekatere vrtnine dobro uspevajo, če jih sejemo

z drugimi rastlinami. Korenje in čebulo sejemo skupaj, ker medsebojno odganjata škodljivce, kot sta korenčkova in čebulna muha. Med paradižnik posejemo redkvico, ker odganja bolhača, med cvetačo pa zeleno, saj odvrča kapusovega belina. Med kumare je dobro sejati baziliko, ker jih varuje pred napadi plesni.

Povzela: Aleksandra Rijavec Škerl
Vir: kmetija.si, pesticidi.net, semenarna.si.

Vrtna gredice

PARADIŽNIK

Obstajajo različne vrste, ki se med seboj razlikujejo po obliki in barvi, manj pa po vsebini in hranilnih snoveh.

Vsebuje 94 odstotkov vode, 1 odstotek beljakovin, 0,3 odstotkov maščob in 4 odstotke ogljikovih hidratov, poleg tega pa veliko vitaminov A in C ter kalcij, magnezij in železo. Rdečo barvo mu daje likopen, antioksidant, ki preprečuje bolezni, zato je paradižnik znan po tem, da pomaga v boju proti raku prostate ter boleznim srca in ožilja. Vsebuje tudi nekatere organske kisline, ki ugodno vplivajo na notranje organe, hkrati pa osvežuje, gasi žejo in povečuje apetit.

Danes je paradižnik nepogrešljiv v vsakdanji prehrani. Uporabljamo ga v različnih oblikah, na voljo pa nam je celo leto. Priljubljen je postal šele konec devetnajstega stoletja, saj so pred tem mislili, da je nevaren in strupen.

Pri nakupu paradižnika moramo biti pozorni, da ima gladko nepoškodovano lupino brez nagnitih delcev. Prav tako ne sme biti preveč mehak. Najboljši je domač, shranjujemo pa ga na sobni temperaturi v temnem prostoru. Če ga hranimo v hladilniku, postane trd in izgubi okus.

Vložen paradižnik

Paradižnikova omaka

PARADIŽNIKOVA OMAKA
Sestavine:

600 g paradižnika
4 žlice oljčnega olja
sladkor
sol
2 stroka česna
vejica bazilike

V posodo damo oljčno olje in sesekljan česen. Ko se olje segreje in česen zadiši (ne sme se obarvati), dodamo narezan paradižnik. Primešamo sladkor in sol ter nekaj lističev bazilike, ki smo jo prej pregnetli med dlanmi. Počasi kuhamo od 60 do 90 minut.

Omako lahko uporabimo kot dodatek testeninam ali drugim jedem. Pripravimo jo iz svežih paradižnikov ali paradižnika v pločevinki. Ko jo skuhamo, jo še vročo nalijemo v prekuhane kozarce s pokrovom in pustimo da se čez noč ohladi. Pri konzerviranju pazimo na čistočo pripomočkov, kozarcev, pokrovov, krp in rok. Ohlajeno omako lahko zamrznemo v posodicah, jogurtovih lončkih ali vrečkah za led. Krajši čas pa jo lahko hranimo tudi v hladilniku, kjer zdrži teden dni.

VLOŽENI PARADIŽNIK
Sestavine:

5 čebul
7 paprik
12 – 15 paradižnikov
oljčno olje
začimbe

Zelenjavo narežemo na kocke, ne preveč na drobno, saj jo kasneje zmeljemo s paličnim mešalnikom. Na oljčnem olju prepražimo čebulo, dodamo papriko in znova pražimo, da se nekoliko zmehča (10 minut). Dodamo paradižnik, premešamo in kuhamo od 20 do 30 minut.

Zmeljemo jo s paličnim mešalnikom in dodamo začimbe, kot so sol, poper, bazilika, timijan, drobnjak, peteršilj, poper v zrnju in pekoči feferon. Vroč oshranimo v kozarce in pustimo da se ohladi.

Povzela: Aleksandra Rijavec Škerl
Vir: kulinarika.net, viva.si

MATERINSKI DAN

Draga mamica,
 danes tvoj dan je,
 saj materinski dan je.

Zato podarjam ti vrtnico
 v znak ljubezni,
 saj rada te imam
 in vedno rada te bom imela.

Hvala, da rodila si me,
 hvala, da vzgajala si me,
 hvala ti za vso tvojo ljubezen,
 hvala ti za vso tvojo podporo.

Draga mamica,
 nikoli pozabila te ne bom,
 ker vedno dobro si mi želela,
 saj vem,
 da rada me imaš,
 tako kot jaz tebe.

**SENAD
LJUBIM TE**

Sedaj skozi okno gledam
 Eno zvezdo izberem ter
 Nate mislim noč in dan in sprašujem se
 Ali si tudi ti izbral eno zvezdo
 Da mislil bi name, tako kot jaz nate.

Ljubi moj
 Jaz edina tvoja ljubezen sem, vem da
 Ubiti te ljubezni se ne da, zato
 Bodiva skupaj vse večne čase
 In ljubiva se kot v
 Mladih letih.

Tebe izbrala sem, saj
 Edini si, ki naučil si me ljubiti s srcem.

**KADAR
SONCE
ZASIJE**

Kadar sonce zasije,
 srečna sem, ker ljubiš me ti.
 Kadar sonce zasije,
 prihajaš ti, ti moja ljubezen.

Ko sonce se skrije,
 skriješ se tudi ti,
 ti, ki si moj sončni žarek.

Ko spet sonce se prikaže,
 prikažeš se tudi ti
 in poljubiva se.

Od takrat spet skupaj sva,
 ker najini srca
 ljubita se neskončno.

Aleksandra Palačkovič

Summary - povzetek

Among forty-two candidates for the Foundation for Financing Disability and Humanitarian Organisations' Council the Commission for Public Office and Elections chose twenty to be confirmed by the Parliament. Seven are representing National Council for Disability Organisations and the rest are coming from other disability and humanitarian organisations. One of the confirmed candidates is the Secretary of Slovenian Deaf and Hard of Hearing Clubs Association Matjaž Juhart.

European Commission financed the Ceramic Design Workshop being held in five languages and four sign languages. Adjusted to suit the needs of deaf, hard of hearing, blind and visually impaired the training called Innovation Development was a part of Leonardo da Vinci Lifelong Learning Programme. To obtain more information about the programme go to <http://app.aeris3.si/proteus>.

Association's Management Board held its regular meeting confirming 2011 reports, presenting 2012 directions and dealing with current issues. Association is upgrading the software for 'Preserving the Health of the Members' Project and Clubs are continuing with computerisation of membership records.

The agreement with the National Television about providing sign language interpretation of the evening news has finally been reached. We have also agreed about the improvement of the subtitling and free of charge videos covering deafness, hearing impairment, deaf-blindness and Cochlear implants. The European Union Directive requires that public television provides for 100-percent subtitling and at least 5-percent sign language interpretation of the content.

Members of the Organisational Committee responsible for the organisation of International Day of the Deaf are in the process of preparing a celebration programme. Since the celebration coincides with their 50th anniversary Krško club is going to be in charge of it.

Having several local TV stations in Slovenia we regularly share Web TV's programme contents with them. On top of that our representatives gladly participate in their talk shows. Therefore Web TV's editor-in-chief recently talked about Association's informational activities, production and mission.

